

Master i Skat
Kandidatafhandling
Forår 2020

**En analyse af skattefritagne dødsboer
med fokus på
tab af skatteprovenu**

Udarbejdet af statsautoriseret revisor Palle Corell Badsted
Vejleder: Tax Partner, Lektor Ole Aagesen

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Summary in English	5
2. Indledning	6
3. Problemformulering	6
4. Afgrænsning	7
5. Metodevalg	7

DØDSBOREGLER OG HISTORIK

6. Hvad er et dødsbo?	8
7. Hvordan behandles et dødsbo?	8
8. Hvornår er et dødsbo skattefritaget?	9
9. Hvorfor har man regler om skattefritagne dødsboer?	11
10. Opsummering – dødsboregler og historik	13

OPTIMERINGSMULIGHEDER

11. Skatteoptimering før dødsfaldet	14
11.1 Betaling af skatter	14
11.2 Enkeltmandsvirksomhed	17
11.3 Kapitalselskaber	21
11.4 Særeje for ægtefæller	22
11.5 Selskaber omfattet af pengetanksreglen	23
11.5 Værdipapirer	24
11.6 Anpartsprojekter	24
11.7 Pensionsordninger og forsikringer	25
11.8 Gaver og arveforskud	26
11.9 Fast ejendom	26

12. Skatteoptimering efter dødsfaldet	27
12.1 Formue- og balancetilpasning	28
12.2 Virksomhedsomdannelse	29
12.3 Salg af virksomhed til tredjemand	31
12.4 Salg af andre aktiver	32
12.5 Fast ejendom	32
12.6 Anpartsprojekter	33
12.7 Gaver givet af længstlevende ægtefælle	33
12.8 Udlodning af længst levende ægtefælles formue	34
12.9 Udlodning af udbytte fra boets selskab	35
12.10 Timing af udlodninger og afslutning af boet	36
13. Opsummering – optimeringsmuligheder	37

VÆRDIANSÆTTELSE

14. Værdiansættelse af boets aktiver og passiver	38
14.1 Fast ejendom	38
14.2 Goodwill	42
14.3 Unoterede kapitalandele	47
14.4 Børsnoterede aktier, andre værdipapirer og fordringer	49
14.5 Indbo og løsøre i øvrigt	50
14.6 Indestående i interessentskaber eller kommanditselskaber	50
14.7 Passiver	51
14.8 Passivposter og udskudte skatter	51
14.9 Opsummering værdiansættelse	53

SKATTEPROVENU - SKATTEFRITAGNE DØDSBOER

15.1 Vurdering af skatteprovenuet fra dødsboskatteloven	54
15.2 Tab af skatteprovenu ved fritagne dødsboer	57
15.3 Samlet vurdering	59

KONKLUSION OG PERSPEKTIVERING

16. SAMMENFATNING OG KONKLUSION 60

17. PERSPEKTIVERING..... 62

LITTERAURLISTE 63

1. Summary in English

This Master's thesis addresses the special rules of tax-exemption when a person dies. Tax-exempt deaths are particularly interesting because the accounting principles for taxation are quite different from the other tax law.

In Danish tax law, taxation is based on net income. Taxes can be deferred in certain special situations by using succession rules. In tax-exempt death estates, tax is exempted based on values. It is the value of assets and net assets at the end of the estate that determines whether the estate is tax-free.

The difference between the criteria for taxation means, that it is possible to place assets with significant deferred taxes in tax-exempt deaths, with the consequence that society loses a significant tax revenue.

The Master's thesis reviews the rules for tax-exempt deaths as well as the legislature's intention to simplify the death tax. In addition, I review how all taxpayers with timely planning can obtain a tax-exempt death estate and thus avoid substantial taxes.

There are no specific statements or statistics on the tax proceeds lost for tax-exempt deaths. Based on data from Danmarks Statistik, it can be concluded that the tax proceeds brought by the deceased are modest. It has been analyzed how potential loss of tax revenue from tax-exempt deaths can be particularly severe.

The Perspective section argues for the abolition of the rules on tax-exempt deaths, as technological development has led to a simplification of the tax bill for deaths. The rules on tax-exempt deaths are therefore outdated.

2. Indledning

Dødsbøbeskatning er et særskilt område indenfor skatteretten. På trods af dette er området yderst kompliceret, idet dødsbøbeskatning udover den almindelige skattelovgivning også rummer en række specialregler, som kun gælder for dødsboer.

I Dansk skatteret gælder en række regler om udskydelse af skatteforpligtelser. Dette gør sig f.eks. gældende ved overdragelser med succession, virksomhedsomdannelse mv. Her overtages skatten fra overdrageren til modtageren. Skatteforpligtelsen forsvinder ikke, men overtages og skal betales når det overdragne aktiv realiseres.

I et skattefritaget dødsbo, er dette princip ikke opretholdt. Her vil en skatteforpligtelse helt undgå beskatning, hvis dødsboet er skattefritaget. Et skattefritaget dødsbo er således et brud med den kontinuitet, hvorpå succession hviler. Det har næppe været hensigten med brug af successionsregler, at skatteforpligtelsen skulle kunne undgås.

For at belyse denne problemstilling har jeg sat mig for at undersøge lovgivers baggrund og hensigt med bestemmelsen om skattefritagne dødsboer, i hvilket omfang det er muligt for en skatteyder at få et skattefritaget dødsbo og hvor stort et skattetab det skønnes, at de skattefritagne dødsboer medfører for samfundet.

3. Problemformulering

I afhandlingen vil jeg undersøge hvordan en skatteyder kan få et skattefritaget dødsbo, herunder hvilke handlinger skatteyderen og/eller boets arvinger kan foretage med henblik på at få et skattefritaget dødsbo.

Analysen vil omfatte eksempler på skattedispositioner i levende live og dispositioner efter dødsfaldet samt en beregning af de skattemæssige konsekvenser heraf.

Jeg vil undersøge i hvilket omfang skiftede dødsboer betaler, skat samt vurdere om skattefritagne dødsboer medfører væsentligt tab af skatteprovenu.

Jeg vil tillige analysere, om lovgivers hensigt med reglerne om skattefritagne dødsboer er blevet indfriet i praksis.

Afslutningsvist vil jeg, i perspektivering, komme med mit bud på om reglerne vedrørende skattefritagne dødsboer bør ændres.

4. Afgrænsning

Afhandlingen afgrænses udelukkende til skiftede boer, der beskattes her i landet. Uskiftet bo, ægtefælleudlæg m.v. er ikke behandlet i afhandlingen.

Desuden afgrænses afhandlingen til skatteoptimering vedrørende skattefritagne dødsboer, herunder hvilke dispositioner der kan udføres før og efter et dødsfald.

5. Metodevalg

I afhandlingen anvendes juridisk metode. Juridisk metode er den fremgangsmåde, som skal anvendes for at tage stilling til et konkret retligt problem. Peter Blume formulerer juridisk metode, som værende karakteriseret ved, at alle relevante retlige argumenter på en faglig korrekt måde er klarlagt og afvejet over for hinanden med henblik på at give svaret på et retligt spørgsmål.¹

Ved vurdering af retlige spørgsmål, er inddraget loven, lovens forarbejder, ministerspørgsmål, afgørelser fra domstolene og administrative instanser samt cirkulærer, faglige bøger og artikler mv.

Der vil i afhandlingen blive anført henvisninger til love, domme og afgørelser mv., så det er muligt at vurdere retskildeværdien heraf.

¹ Peter Blume, Juridisk metodelære, kapitel 5, retskilder side 63.

DØDSBOREGLER OG HISTORIK

6. Hvad er et dødsbo?

Når en person afgår ved døden, opstår et dødsbo efter personen pr. dødsdagen. Dødsboet er en juridisk enhed, der træder i stedet for afdøde. Formålet med dødsboet er at få fordelt afdødes ejendele mv. til arvinger, legatarer eller andre. Dødsboet omfatter alle afdødes aktiver (bortset fra visse forsikringer og pensioner²), forpligtelser, indtægter og udgifter. Dødsboet indtræder i afdødes skattemæssige stilling³ med hensyn til opgørelse af skattemæssige avancer, tab mv. De aktiver som ikke indgår i boet fordeles også til arvinger mv. Dette sker dog udenom boet.

I 2018 blev der afsluttet 54.721 dødsboskiftesager. Heraf blev 12.040 sager behandlet som privat skifte, 6.697 sager behandlet som forenklet privat skifte og 6.299 sager behandlet som bobestyrerboer.⁴

7. Hvordan behandles et dødsbo?

Boets behandling afhænger af afdødes formue samt arvinger.

Et bo kan afvikles ved boudlæg, ægtefælleudlæg, forenklet privat skifte, Privat skifte, bobestyrerskifte og uskiftet bo med partielt skifte.

Ved boudlæg har afdøde en meget lille formue, hvorfor der ikke foretages en bobehandling.

Ved ægtefælleudlæg og forenklet privat skifte⁵ etableres ikke et skattemæssigt dødsbo, som skiftes. Derimod behandles boet skattemæssigt som et uskiftet bo. Det betyder, at arvingen overtager alle aktiver og indtræder i alle forpligtelser. Når der ikke etableres et skattemæssigt dødsbo, vil arvingerne eller skattestyrelsen kunne begære, at der foretages afsluttende ansættelse af mellemprioden. Mellemprioden er perioden mellem første dag i skatteåret (normalt 1. januar) til og med dødsdagen.

² Pensioner og forsikringer, hvori der er begunstigede indgår ikke i dødsboet. Er der ikke begunstigede indgår pensioner og forsikringer i dødsboet.

³ Et dødsbo succederer i afdødes skattemæssige forhold. Det vil sige at dødsboet skal opgøre indkomsten på samme måde som afdøde ville have gjort det.

⁴ Jf. Statistik for skiftesager 2018 af Domstolsstyrelsen.

⁵ Ved privat forenklet skifte succederer den længst levende ægtefælle i afdødes skattemæssige forhold, medmindre der begæres skifte af boet jf. DBSL § 58 stk. 5.

Ved privat skifte, bobestyrerskifte og uskiftet bo med partielt skifte, vil der etableres et skattemæssigt dødsbo. Administrationen af dødsboet vil enten være arvingerne ved privat skifte eller en bobestyrer på vegne af arvingerne. Hvis dødsboet er skattepligtigt, sker der beskatning af perioden fra og med første dag i afdødes indkomstår til skæringsdagen for boets afslutning (boperioden). Dette vil samtidig være et skattepligtigt bos skattemæssige indkomstår.

Er boet skattefritaget, vil der alene ske beskatning af mellemprioroden, hvis arvingerne eller skatte­styrelsen begærer afsluttende ansættelse af mellemprioroden. Mellemprioroden strækker sig fra og med første dag i afdødes indkomstår til og med dødsdagen.

8. Hvornår er et dødsbo skattefritaget?

Reglerne om, hvornår et dødsbo er skattefrit, fremgår af dødsboskattelovens § 6 stk. 1.⁶

Dødsboet er skattefritaget, når både dødsboets aktiver og dødsboets nettoformue er under eller lig med beløbsgrænsen i dødsboskattelovens § 6 stk. 1. ved boets afslutning. Hvis der er foretaget a conto udlodning, tillægges handelsværdien af aktiverne og passiverne på skæringsdagen med handelsværdien af de a conto udloddede aktiver og passiver⁷. Ved vurdering af skattefritagelsen er det beløbsgrænsen for det kalenderår, hvori skæringsdagen for boets afslutning ligger. Var afdøde gift, skal den længstlevende ægtefælles boslod ikke medregnes ved stillingtagen til, om dødsboet er skattepligtigt eller ej.⁸ Beløbsgrænsen i henhold til dødsboskattelovens §6 stk. 1 udgør kr. 2.966.200 for kalenderåret 2020.

Dødsboets aktiver og passiver opgøres hver for sig på skæringsdagen for boets afslutning. Der sker med andre ord ikke modregning mellem aktiver og passiver.

Er der i boet ejendomme omfattet af ejendomsavancebeskatningslovens § 8 (parcelhusreglen) eller ejendomsavancebeskatningslovens § 9 stk. 1 (stuehus andel med tilhørende grundareal), der kan sælges skattefrit, medregnes disse ikke med ved opgørelsen af aktiverne. Disse ejendomme medregnes dog med ved opgørelse af nettoformuen. Ved måling af skattepligt indgår skatten for

⁶ LBK nr 426 af 28/03/2019

⁷ Aconto udlodninger skal anmeldes til skattestyrelsen senest 4 uger efter udlodningsdagen, dog tidligst 4 måneder efter datoen for udlevering af boet fra skifteretten jf. DBSL §5 stk. 2. Overholdes dette ikke er udlodningen ugyldig.

⁸ Jf. SKM2012.524.LSR.

mellemprioroden (DBSL §§14 og 15), dødsboskat (DBSL §30 og 30a), skat af underskud (DBSL §31 og passivposter (BAL § 13a) ikke ved opgørelse af boets aktiver og nettoformue, jf. DBSL § 6, stk. 4.

Passivposter, jf. Boafgiftslovens § 13a, der er udtryk for den skatteforpligtelse som en arving overtager ved udlodning af aktiver med en skatteforpligtelse fra boet ved succession, medregnes heller ikke i hverken aktiver eller nettoformue. Dødsboets boafgift medregnes heller ikke i opgørelsen af boets nettoformue.

Særligt om udskudt skat

Ifølge SKATs (nu Skattestyrelsen) styresignal⁹ har boet mulighed for – i stedet for at anvende de oplyste passivposter i kildeskattelovens §33D¹⁰ - at beregne kursværdien af udskudt skat der påhviler boets aktiver, hvorpå der kan succederes i henhold til kildeskattelovens § 33C og 33D.¹¹

Ved værdiansættelsen af aktiver, der kan overdrages med skattemæssig succession fra boet, tages der ifølge styresignalet udgangspunkt i handelsværdien, som kan nedsættes med udskudt skat efter kildeskattelovens § 33 C.

Den udskudte skat skal i henhold til en landsskatteretskendelse¹² kursfastsættes således:

- At overdragelsessummen afspejler handelsværdien i fri handel,
- At en kursfastsættelse til pari ikke vil afspejle skatteforpligtelsens handelsværdi, og
- At kursen må antages at ligge under 100.

Kursværdien af den udskudte skat skal fastsættes konkret for det enkelte aktiv.¹³ Ved kursfastsættelsen skal der tages udgangspunkt i den skat som overdrageren frigøres for.¹⁴ Den udskudte skat skal

⁹ SKM2011.406.SKAT. Styresignalet kom som følge af Landsskatteretskendelsen SKM.2008.876 (Vognmandskendelsen)

¹⁰ Passivposterne udgør 30% af mindst mulig fortjeneste der ikke er aktieindkomst og 22% af mindst mulig fortjeneste der er aktieindkomst, jf. kildeskattelovens § 33D stk. 2 og 3. Herudover beregnes passivposter vedrørende konto for opsparat overskud i virksomhedsskatteordningen og konjunkturudligningskonto.

¹¹ Styresignalet kom efter vognmandskendelsen SKM.2008.876. Vognmandskendelsen drejede sig om et bindende svar om hvorvidt handelsværdien af en vognmandsforretnings aktiver kunne nedsættes med den udskudte skat. Og i givet fald hvordan den udskudte skat skulle værdiansættes.

¹² SKM.2008.876 Vognmandskendelsen.

¹³ Jf. SKM2014.751.SR

¹⁴ Jf. SKM2014.751.SR og Landsskatterettens sag nr. 15-0468899, hvor der ikke blev taget hensyn til at modtageren påtog sig en større skat end overdrageren blev frigjort for. Sagen drejede sig om kursfastsættelse af latent skat vedrørende succession i en landbrugsejendom. Modtageren vil som følge af succession ikke kunne benytte handelsværdien på ejendommen i sin fremtidige opgørelse af ejendomsavance, men var bundet af successionens regler om indtræden i overdragerens skattemæssige anskaffelsessum.

fastsættes under hensyn til aktivets forventede levetid¹⁵, størrelsen på den fremtidig forventede realiserede skat, hvornår skatten forventes at forfalde samt renteniveauet pro anno efter skat.

Efter ordlyden af styresignalet og dødsboskattelovens § 6 stk. 4, kan kursværdien af den udskudte skat indregnes som et passiv ved måling af dødsboets skattepligtigt, da bestemmelsen i dødsboskattelovens § 6 stk. 4 er udtømmende og ikke specifikt nævner kursværdien af udskudt skat.¹⁶

9. Hvorfor har man regler om skattefritagne dødsboer?

Det kan synes underligt at der i det hele taget findes regler om skattefritagne dødsboer, hvor skattepligten alene måles på baggrund af værdier og ikke på baggrund af nettoindkomst. Dette kan medføre at en skatteperiode helt undgår beskatning. Det synes at stride mod det grundprincip, at ingen skatteperiode kan udeholdes fra beskatning og intet skatteobjekt kan undgå beskatning.

Dødsboskattelovens regler om skattefrihed er helt unikke i Dansk skatteret. Det medfører, at store latente skatter i et dødsbo kan undgå beskatning, hvis dødsboet er skattefrit.

Princippet om, at skiftede boer op til en vis beløbsgrænse er skattefritagne, stammer oprindeligt fra Kildeskattelovens § 16 stk.1. Ifølge denne bestemmelse, var dødsboet skattefritaget hvis boets aktiver ved dødsfaldet ikke oversteg kr. 650.000 og boets nettoformue ikke oversteg kr. 500.000.

Dødsboskatteloven er vedtaget i 1996, som følge af en gennemgribende revision af dødsboskifteloven (Lov nr. 383 af 22. maj 1996.). Det har været regeringens hensigt at videreføre en forenkling af skattereglerne vedrørende de skiftede dødsboer¹⁷. Forenklingen er foretaget ud fra den grundlæggende forudsætning, at dødsboskatteomlægningen som helhed skulle være provenuneutral.

Det har ikke været hensigten at ændre på princippet om skattefritagne dødsboer. Derimod har regeringen ønsket at regulere på beløbsgrænserne og ønsket at ændre tidspunktet for

¹⁵ Efter SKATs opfattelse, vil fx kursværdien af den latente skat, der knytter sig til driftsmidler, som forventes skrottet inden for få år, udgøre nul, idet der ved skrotningen ikke udløses nogen skat, men måske et tab. Jf. SKM 2014.751.SR

¹⁶ Jf. Artiklen Dødsbobskatning En gennemgang af udvalgte faldgruber og udfordringer af Tax Partner, lektor Ole Aagesen, Revitax A/S og CBS – Master i SKAT.

¹⁷ Jf. forarbejderne til lov nr. 1221 af 27/12 1996, almindelige bemærkninger.

skattepligtsmålingen fra dødsfaldet til tidspunktet for afslutning af dødsboregnskabet. Beløbsgrænserne blev forhøjet fra kr. 650.000 (1983 niveau) til 1.300.000 kr. (1997 niveau) for nettoformuen samt fra kr. 500.000 (1983 niveau) til kr. 1.000.000 (1997 niveau) for aktiverne.

Ændring af tidspunktet for skattepligtsmålingen, fra dødsfaldet til afslutning af boet, medfører at boet kan foretage dispositioner, som kan medføre at boets status ændres fra at være skattepligtigt til at være skattefrit eller omvendt. Skatteministeriet har i lovforarbejderne bekræftet, at boets skattemæssige status i enkelte tilfælde vil kunne afhænge af, om boets aktiver og passiver afvikles i boeperioden, eller om de bevares med henblik på udlodning til arvingerne.¹⁸

Hovedformålet med bestemmelsen er, at det skal være enkelt for arvingerne, rådgiverne og administrationen at behandle de skiftede dødsboer. Skat har skønnet, at ændringerne i L90 har været skateneutrale¹⁹. Skønnet er baseret på oplysninger fra Told og Skattestyrelsens registre, stikprøver fra Told- og skattestyrelsens bogholderi samt oplysninger fra Skatteministeriets arveafgiftsundersøgelse for 1994 og oplysninger fra Danmarks Statistik. Der er alene skønnet over skatteprovenuet vedrørende ændringerne i lovforslaget.

I forarbejderne til L90 blev det skønnet, at der dør ca. 60.000 personer pr. år og at der var ca. 3-5.000 skattepligtige boer, hvor af ca. 1.000 af disse betalte dødsboskat.²⁰ Det antages, at årsagen til at mange boer ikke betaler boskat er, at boet har et bofradrag²¹ i skatten. Lovforarbejderne omtaler dog ikke, at en årsag også kunne være, at boerne kunne være skattefritagne.

I 1995 udgjorde dødsboskatten 98,1 mill. kr. for i alt 1.766 boer, svarende til ca. 55.000 kr. pr. dødsbo.²² Skat af mellemprioden er inkluderet i dødsboskatten.

Der foreligger ingen undersøgelser af, hvor stort et skatteprovenu der tabes vedrørende skattefritagne dødsboer. Der er betydelig usikkerhed knyttet til hvor stort provenutabet er ved skattefritagne

¹⁸ Jf. Bilag 6 til L90, Skatteministeriets svar på Danske Landboforeningers spørgsmål vedrørende § 6.

¹⁹ Jf. forarbejderne lov nr. 1221 af 27/11 1996 -L90, provenumæssige konsekvenser. Folketingstidende Tillæg A, side 2239.

²⁰ Jf. L90 side 2228.

²¹ Bofradraget udgør kr. 6.000 i 2020 pr. påbegyndt måned. Der gives maksimalt bofradrag i 12 måneder.

²² Jf. L90 side 2238.

dødsboer. Grænsen for skattefritagne dødsboer udgør i 2020 kr. 2.966.200 for såvel aktiverne og for nettoformuen.

10. OPSUMMERING – DØDSBOREGLER OG HISTORIK

Når en person afdør ved døden, opstår der et dødsbo. Af den samlede mængde dødsboer på ca. 60.000 pr. år., bliver ca. 3-5.000 boer behandlet som skattepligtige boer. Det er skattemyndighederne skøn at det kun er ca. 1.000 af de skattepligtige boer som faktisk betaler dødsboskat. De øvrige boer betaler ikke dødsboskat på grund af det bofradrag som dødsboet har. Imidlertid kan det ikke ses af forarbejderne, om skattemyndighederne har taget stilling til de manglende skattebetalinger skyldes skattefritagne dødsboer.

En analyse af reglerne om skattefritagne dødsboer viser, at det skyldes et ønske om forenkling af dødsbøbeskatningen, at der findes skattefritagne dødsboer. Grænsen for skattefritagne dødsboer er løbende blevet forhøjet. I 1983 udgjorde beløbsgrænsen kr. 500.000 for aktiverne og kr. 650.000 for nettoformuen. I 2020 udgør beløbsgrænsen kr. 2.966.200 for såvel aktiverne som nettoformuen.

Der foreligger ingen opgørelse af, eller skøn over, hvor stort provenutabet er ved skattefritagne dødsboer.

OPTIMERINGSMULIGHEDER

11. Skatteoptimering før dødsfaldet

Skatteoptimering forud for dødsfaldet er f.eks. når en person, planlægger hvilke aktiver og passiver, som med fordel kan bringes ind i et dødsbo og hvilke aktiver og passiver som ikke bør bringes ind i dødsboet. Har en person store latente skatter, kan det være en betydelig fordel at foretage en planlægning af, hvordan beskatningen vil være ved realisation før dødsfaldet i forhold til realisation efter dødsfaldet.

Det vil altid kunne lade sig gøre at etablere et skattefritaget dødsbo²³. Det at få et skattefritaget dødsbo beror alene på planlægning. Dette kapitel vil beskrive hvilke dispositioner, det kan overvejes at udføre for at få et skattefritaget dødsbo.

Formålet med planlægningen er at optimere formuen således at de aktiver mv. som rummer store latente skatter bringes ind i boet og at boets nettoformue ikke overstiger grænserne for et skattefritaget dødsbo, jf. dødsboskattelovens § 6 stk.1.

Der er således to forhold som skal identificeres. For det første undersøges om personen har aktiver mv. med store latente skatter og for det andet undersøges om nettoformuen er mindre end beløbsgrænserne for et skattefritaget bo.

11.1 Betaling af skatter

Ved skattepligtsmålingen indgår mellempriodeskat ikke i aktiverne eller nettoformuen, jf. DBSL § 6 stk. 4. Det vil sige at forfaldne B-skatter, overskydende skat eller restskat ikke påvirker boets aktiver og nettoformue.

Årsagen til at skatter ikke medregnes skyldes at boet kan skifte skattemæssig status, hvis skatter indregnes.

²³ Der vil altid kunne etableres et skattefritaget dødsbo, idet det er muligt at regulere sin formue ved f.eks. gaver eller en af de andre muligheder, som er omtalt i dette kapitel.

I lovforslaget L159 af 28. marts 2008 beskrives problemstillingen ved følgende eksempel:

Et dødsbo er på grund af boets nettoværdier ikke skattefritaget. Der beregnes derfor en dødsboskat. Dødsboskatten fragår i nettoformuen. Herved bringes nettoformuen ned under beløbsgrænsen for skattefritagelse. Hermed bliver boet fritaget for beskatning. Derfor er dødsbokeskatningen uberettiget og skal ophæves. Men når kravet på dødsboskat annulleres, stiger nettoformuen igen til et beløb, der ligger over beløbsgrænsen, og boet er på ny ikke skattefritaget.

Skatteministeriet fandt denne uendelige kæde som betænkelig og derfor blev det vedtaget at skatter og boafgifter ikke skal indgå i skattepligtsmålingen.

Ifølge skattestyrelsens opfattelse skal frivillig indbetaling af skat i mellempærioden medregnes som et aktiv i boopgørelsen. En frivillig indbetaling af skat i mellempærioden, betragtes om en deponering af penge hos Skattestyrelsen, der tilhører skatteyderen indtil skatten forfalder. Dette er imidlertid omtvistet.

Landskatteretten har den 6. december 2018 afsagt en kendelse, som omhandler denne situation, hvor en skatteyder fem dage før sin død har overdraget nogle aktier til handelsværdien den 21. marts 2016 uden skattemæssig succession, hvilket har udløst en skat på 6.308.742 kr. Afdøde har indbetalt den beregnede skat ved salget. Hvis skatten skulle medregnes som et aktiv i boet, ville boet være skattepligtigt. Skulle skatten ikke medregnes i boet, ville boet være skattefritaget. Landskatteretten når frem til at frivillig indbetaling af skat ikke er en forfalden skat, og derfor skal indgå som et aktiv i boet.²⁴

Sagen blev påklaget til landsretten. Landsretten afsagde sin kendelse den 17. januar 2020²⁵. To dommere²⁶ stemte for at en indbetaling af frivillig skat foretaget i mellempærioden skal betragtes om et foreløbigt indkomstskattebeløb for mellempærioden på samme måde som forfalden B-skat, i de tilfælde hvor indbetalingen svarer til den forventede restskat. Dommerne tillægger det ikke vægt, at den frivillige indbetaling ikke er forfalden. Den frivillige restskattebetaling skulle derfor fragå i boets aktiver og nettoformue, idet indbetalingen ikke strider mod bestemmelsen i DBSL § 89 stk. 5 og forarbejderne til lovens § 6 stk. 4.

²⁴ jf. skm2018.354.LSR

²⁵ SKM2020.82.VLR

²⁶ Landsdommer Astrid Bøgh og Landsdommer Peter Buhl.

En dommer²⁷ stemte for at den frivillige indbetalte skat vedrørte mellemprioroden, og at denne skat ikke er forfalden og derfor ikke skal fragå ved beregningen af boets aktiver eller nettoformue, jf. DBSL § 6 stk. 4 nr. 1.

Sagen er anket til Højesteret. Retsstillingen er således uafklaret indtil Højesteret har afgjort sagen.

Hvis det accepteres, at indbetaling af frivillig skat forud for dødsfaldet kan fragå i boets aktiver og nettoformue, ville det undergrave reglerne om skattefritagne boer, idet det i så fald ville være enkelt at indbetale så stort et beløb i frivillig skat, at boets aktiver og nettoformue blev reduceret til et beløb under grænsen for skattefritagne dødsboer. En sådan større indbetaling af skat forud for dødsfaldet, ville medføre at boet blev skattefritaget, og sandsynligvis at boet vil få en betydelig overskydende skat ved foretagelse af afsluttende skatteansættelse vedrørende mellemprioroden.

I sagen var det skattestyrelsens opfattelse, at skatten ikke var forfalden og at indbetalingen civilretligt tilhørte indbetaler indtil forfaldstidspunktet. Det faktum, at skatten er indbetalt og beregnet, ændrer ikke på at skatten ikke er forfalden. En skatteyder kan til enhver tid indbetale forskudsskat i henhold til kildeskattelovens § 59. Det er dog ikke altid muligt, at få skattebeløbet udbetalt igen, idet en anmodning om førtidig udbetaling af overskydende skat jf. kildeskattelovens § 55, vil forudsætte, at der udarbejdes en foreløbig selvangivelse, der viser en overskydende skat. Derfor kan indbetaling af forskudsskat, ikke sidestilles med en deponering der tilhører indbetaler. Reelt er der tale om en skat, som ikke kan tilbagebetales, men som ikke var forfalden på betalingstidspunktet.

Havde skatteyderen i stedet ændret forskudsopgørelsen, så betalingen ville have være opkrævet som B-skat, ville beløbet utvivlsomt være fragået i boets aktiver og nettoformue. Derfor bør planlægning af aktiver og nettoformue tage højde for, om der skal ske regulering af forskudsregistreringen, hvis dispositioner i perioden før et dødsbo opstår udløser betydelige skatter.

Ved at disponere sine ordinære skatter via rettidig forskudsregistrering kan aktiverne og nettoformuen sænkes, det år hvori skatteyderen afgår ved døden.

²⁷ Konstitueret Landsdommer Anja Hedegaard Nielsen.

11.2 Enkeltmandsvirksomhed

En selvstændig erhvervsvirksomhed kan ofte indebære betydelige latente skatter. Det skyldes, at virksomheden kan have opsparet overskud i virksomhedsskatteordningen og oparbejdet goodwill, som kommer til beskatning, når virksomheden afhændes.

En enkeltmandsvirksomhed kan bestå i mange forskellige typer af virksomhed f.eks. kan virksomheden være passiv som f.eks. ved udlejning af aktiver (fast ejendom, driftsmidler m.v.) eller aktiv som f.eks. en produktionsvirksomhed eller handelsvirksomhed.

Forberedelse af et skattefrit dødsbo, hvor der indgår en enkeltmandsvirksomhed, har den udfordring, at aktiverne ofte er betydelige. For at reducere aktiverne kan man enten indfri gælden med nogle af aktiverne eller omdanne enkeltmandsvirksomheden til et kapitalsekskab²⁸. Det er ikke altid muligt at indfri gælden med aktiver i virksomheden, hvis aktiverne ikke er likvide eller det ikke ønskes at realisere aktiverne på grund af beskatningen heraf. En løsning på dette er at gennemføre en virksomhedsomdannelse.

Følgende eksempel viser forskellen før og efter en omdannelse af virksomheden. Boets eneste aktiv er virksomheden.

Enkeltmandsvirksomhed før omdannelse:

Anlægsaktiver	10.000.000
Virksomhedsgæld	<u>9.000.000</u>
Nettoformue (egenkapital)	<u>1.000.000</u>

Et dødsbo er skattepligtigt, hvis enten aktiverne overstiger kr. 2.966.200 eller nettoformuen overstiger kr. 2.966.200, hvis boet afsluttes i 2020. Da aktiverne overstiger beløbsgrænsen, vil boet hermed være skattepligtigt.

Hvis virksomheden omdannes til et anpartsselskab, vil anlægsaktiverne og gælden indskydes i et kapitalsekskab og indehaveren vil få ejerandele i selskabet.

²⁸ Et kapitalsekskab er et fællesbegreb for selskaber med begrænset hæftelse. Det kunne for eksempel være et anpartsselskab eller et aktieselskab.

Boets aktiver og nettoformue, vil herefter se således ud:

Kapitalselskab (Enkeltmandsvirksomhed efter omdannelse):

Kapitalandele	1.000.000
Virksomhedsgæld	0
Nettoformue	1.000.000

Dødsboet vil nu være skattefritaget, fordi hverken aktiver eller nettoformue overstiger kr. 2.966.200.

En omdannelse kan ske enten som en skattepligtig omdannelse eller som en skattefri virksomhedsomdannelse. En skattepligtig omdannelse kan ske når som helst. Omdannelsen sker til handelsværdier og kan som følge heraf udløse betydelige skatter.

En skattefri virksomhedsomdannelse skal ske i henhold til Lov om skattefri virksomhedsomdannelse²⁹.

Alle disse betingelser skal være opfyldt for at benytte Lov om skattefri virksomhedsomdannelse:

- 1) Ejeren er på omdannelses tidspunktet undergivet fuld skattepligt efter kildeskattelovens § 1 eller dødsbo-skattelovens § 1, stk. 2, og efter bestemmelserne i en dobbeltbeskatningsoverenskomst hjemmehørende i Danmark.
- 2) Alle aktiver og passiver i virksomheden overdrages til selskabet. Ejeren kan bestemme, om en ejendom, der helt eller delvis anvendes i virksomheden, skal overdrages til selskabet, eller om ejendommen skal holdes uden for omdannelsen. Tilsvarende kan ejeren af en virksomhed omfattet af virksomhedsordningen bestemme, om beløb hensat til senere faktisk hævning og beløb på mellemregningskontoen skal holdes uden for omdannelsen eller indgå i selskabets egenkapital. Beløb som nævnt i 3. pkt., der holdes uden for omdannelsen, kan medtages som et passiv i den åbningsbalance, som udarbejdes i forbindelse med omdannelsen, men skal være udlignet ved udbetaling til ejeren, inden omdannelsen finder sted.
- 3) Hele vederlaget for virksomheden ydes i form af aktier eller anparter eller ved, at værdien af aktierne eller anparterne i et bestående selskab, jf. § 1, stk. 2, forøges som følge af omdannelsen.
- 4) Pålydendet af de aktier eller anparter, der ydes som vederlag for virksomheden, svarer til den samlede aktie- eller anpartskapital, jf. dog § 1, stk. 2.
- 5) Aktiernes eller anparternes anskaffelsessum opgjort efter § 4, stk. 2 og 3, er ikke negativ, jf. dog 2. pkt. og stk. 4, og en eventuel negativ indskudskonto er udlignet inden omdannelsen efter virksomhedsskatte-lovens § 16, stk. 2, og § 16 a, stk. 4, jf. dog stk. 4. Har ejeren anvendt virksomhedsordningen i året forud for omdannelsen, kan lovens regler anvendes på trods af en negativ anskaffelsessum. Driver ejeren flere virksomheder, og anvendes virksomhedsordningen, er det dog en betingelse for at kunne anvende lovens regler på trods af en negativ anskaffelsessum, at ejeren samlet omdanner virksomhederne.
- 6) Omdannelsen finder sted senest 6 måneder efter den dato, der er anført i § 3. Er ejeren eller en af flere ejere et dødsbo, jf. nr. 1, skal omdannelsen dog finde sted senest 6 måneder efter dødsfaldet, dog således, at hvis boets behandlingsmåde først afgøres senere end 4 måneder efter dødsfaldet, skal omdannelsen finde sted, senest 2 måneder efter at afgørelsen er truffet.
- 7) Ejeren indsender senest 1 måned efter omdannelsen kopi til told- og skatteforvaltningen af de dokumenter, der i selskabslovgivningen er foreskrevet udarbejdet i forbindelse hermed, den opgørelse, der er

²⁹ Gældende Lov om skattefri virksomhedsomdannelse fremgår af LBK nr 934 af 04/08/2015

nævnt i § 2, stk. 3, en opgørelse over anskaffelsessummen for aktierne eller anparterne opgjort efter § 4, stk. 2 og 3, samt dokumentation for, at selskabet er anmeldt til registrering i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, eller at overdragelsen til et allerede eksisterende selskab omfattet af § 1, stk. 2, har fundet sted, jf. dog stk. 5.

- 8) I den åbningsbalance, som udarbejdes i forbindelse med omdannelsen, hensættes uanset bestemmelserne i årsregnskabsloven enhver skat, som forventes afregnet ved fremtidig udligning af forskellen mellem den bogførte værdi og den skattemæssige værdi. Almindeligt anerkendte danske regnskabsvejledninger finder anvendelse ved indregning og opgørelse heraf.

En skattefri virksomhedsomdannelse er særlig aktuell, hvis omdannelse til handelsværdier vil udløse store skatter. Det kan f.eks. være tilfældet hvis virksomheden har betydelig oparbejdet goodwill, fast ejendom eller har betydelige opsparede overskud i virksomhedsskatteordningen.

Eksempel på omdannelse efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse

Boet eneste aktiv er en virksomhed. Der er eget oparbejdet goodwill på kr. 3.000.000 og opsparat overskud i virksomhedsskatteordningen på kr. 5.000.000. Opsparat overskud er foreløbigt beskattet med 22%.

Enkeltmandsvirksomhed før omdannelse:

Virksomhedsaktiver	2.000.000
Oparbejdet goodwill	<u>3.000.000</u>
Aktiver i alt	5.000.000
Virksomhedsgæld	<u>2.000.000</u>
Nettoformue	<u>3.000.000</u>

Et dødsbo er skattepligtigt, hvis enten aktiverne overstiger kr. 2.966.200 eller nettoformuen overstiger kr. 2.966.200, hvis boet afsluttes i 2020. Da aktiverne og nettoformuen overstiger beløbsgrænsen, vil boet hermed være skattepligtigt.

Hvis virksomheden omdannes efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse, vil der skulle afsættes selskabsskat i åbningsbalancen. Åbningsbalance vil se således ud:

Virksomhedsaktiver	2.000.000
Oparbejdet goodwill	<u>3.000.000</u>
Aktiver i alt	5.000.000
Udskudt skat vedrørende goodwill (22% af kr. 3.000.000)	660.000
Virksomhedsgæld	<u>2.000.000</u>
Nettoformue (pålydende værdi af anparter)	<u>2.340.000</u>

I boet vil nu alene indgå anparter med en værdi på kr. 2.340.000 og boet vil derfor være skattefritaget.

De skattemæssige konsekvenser er følgende:

Beskatning før omdannelse:

Skat af goodwill 56% af kr. 3.000.000	1.680.000
Skat af opsparet overskud 56% ³⁰ af kr. 5.000.000	2.800.000
Betalt aconto skat vedrørende opsparet overskud	<u>-1.100.000</u>
Beskatning før omdannelse i alt	<u>3.380.000</u>

Beskatning efter omdannelse:

Skat af goodwill ved salg i selskab 22% af kr. 3.000.000	660.000
Skat ved salg af anparterne efter udlodning fra et skattefritaget bo	<u>0</u>
Beskatning efter omdannelse i alt	<u>660.000</u>

I ovennævnte eksempel vil skattebesparelsen udgøre **kr. 2.720.000**. Salget af anparterne udløser ingen skat, idet boet er skattefritaget. Anparternes skattemæssige anskaffelsessum er handelsværdien på udlodningstidspunktet. Et salg umiddelbart efter udlodningstidspunktet til samme værdi vil derfor ikke udløse skat.

³⁰ Det er i eksemplet forudsat at opsparet overskud beskattes med 56%, svarende til skatten af indkomst over topskatgrænsen.

Dette eksempel viser at det er vigtigt at forberede sit dødsbo, hvis man er indehaver af en enkeltmandsvirksomhed med goodwill og/eller opsparede overskud i virksomhedsskatteordningen.

11.3 Kapitalselskaber

Mange selvstændige erhvervsdrivende har valgt at drive virksomheden i et kapitalselskab. Et kapitalselskab er et selskab med begrænset hæftelse, som f.eks. et aktieselskab eller et anpartsselskab. Årsagen hertil er et ønske om beskyttelse af privatøkonomien overfor eventuelle økonomiske krav fra virksomhedens driftsaktiviteter. I 2017 var der i Danmark 28.639 aktieselskaber og 106.816 anpartsselskaber³¹.

Der er mange personer, som har et holdingselskab. Personen vil i så fald eje kapitalandelene i holdingselskabet, som ejer kapitalandelene i driftsselskabet. Der er følgende fordele herved:

- Risiko og kapital kan adskilles ved at overskydende kapital udloddes til holdingselskabet, så driftsselskabet alene har en passende kapital til drift af virksomheden.
- Det giver mulighed for salg af datterselskabet uden beskatning.
- Holdingselskabet kommer til at fungere som en ”pensionsopsparing”. Når der er behov for udbetaling af ”pension” til indehaveren, vil denne kunne modtage et udbytte fra holdingselskabet.

Har man drevet virksomhed igennem længere tid, via et holdingselskab, kan der være opsparet betydelige midler i holdingselskabet.

Ved forberedelse af dødsboet, vil det være en fordel at overveje om boet kunne være skattefritaget eller eventuelt kunne blive skattefritaget ved at udføre passende handlinger. Skattefritagelse handler om at boets aktiver og nettoformue ikke må overstige kr. 2.966.200 ved boets afslutning. Hvis det skønnes, at det kommende bo vil overholde disse kriterier, vil en passende handling være at undgå at sælge eller likvidere selskabet.

³¹ Jf. Danmarks Statistik.

Et enkelt eksempel vil belyse betydningen heraf:

Forudsætning:

En ugift person har et anpartsselskab med en egenkapital på kr. 2.500.000. Anpartsselskabet er anskaffet for kr. 80.000. Personen ejer ikke andre aktiver og har ingen gæld.

Skat ved likvidation af selskabet:

Beregning af avance:

Likvidationsprovenu	2.500.000
Anskaffelsessum	<u>-80.000</u>
Aktieavance	<u>2.420.000</u>

Skattemæssige konsekvenser ved likvidation eller salg af selskabet:

Skat af kr. 55.300 (27%)	14.931
Skat af kr. (2.420.000 – 55.300) 42%	<u>993.174</u>
Skat i alt	<u>1.008.105</u>

Hvis personen beholder selskabet indtil han dør, vil dødsboet være skattefritaget og derfor vil anparterne ikke blive beskattet. Skattebesparelsen vil således udgøre **kr. 1.008.105**.

Hvis boets aktiver og/eller nettoformue formodes at overstige beløbsgrænsen på kr. 2.966.200 ved boets afslutning, så vil boet være skattepligtigt, medmindre der foretages nogle handlinger, som kan nedbringe aktiverne og nettoformuen mindst til beløbsgrænsen. Her kunne en passende handling være at foretage en udbyttebetaling, så holdingselskabets formue ikke medfører at boet bliver skattepligtigt.

11.4 Særeje for ægtefæller

Et ægtepar som i fællesskab ejer et kapitalselskab kan med fordel overveje at etablere et fuldstændigt særeje, hvor hver ægtefælles særeje består i 50% af kapitalandelene i kapitalselskabet. Det kan bestemmes, at afkastet af særejet skal være tilhøre delingsformuen. Dette er en forberedelse af boet for den ægtefælle som dør først. Ved den første ægtefælles død vil den dennes særeje blive skiftet, mens den længst levende ægtefælle vil hensidde i uskiftet bo med delingsformuen. Hvis værdien af

halvdelen af kapitalselskabet overstiger beløbsgrænsen for skattefritagne dødsboer, vil det være muligt at udlodde udbytte til delingsformuen. Herved kan værdien løbende justeres, således at særeje bliver skattefritaget.

11.5 Selskaber omfattet af pengetanksreglen

Pengetanksreglen er en værnsregel der skal sikre, at der ikke kan succederes i kapitalselskaber, hvor mere end 50% af de regnskabsmæssige indtægter stammer fra passiv kapitalanbringelse målt som et gennemsnit over 3 regnskabsår. Formålet med bestemmelsen er at forhindre pengetanke i at blive generationsskiftet med skatteudskydelse.

Reglerne om pengetanke fremgår af dødsboskattelovens § 29 stk. 3, og lyder således:

Gevinst ved udlodning af aktier m.v. omfattet af aktieavancebeskatningslovens § 12 eller § 22 medregnes ved opgørelsen af bobeskatningsindkomsten, medmindre der er tale om udlodning af aktier m.v. i et selskab m.v., hvis virksomhed ikke i overvejende grad består af passiv kapitalanbringelse. 1. pkt. finder dog ikke anvendelse, hvis selskabet m.v. udøver næring ved køb og salg af værdipapirer eller finansieringsvirksomhed og selskabet er omfattet af lov om finansiel virksomhed eller tilsvarende for udenlandske selskaber. For udenlandske selskaber, som ikke er hjemmehørende i et EU-land eller EØS-land, er det en betingelse, at selskabet er hjemmehørende i et land, som efter en dobbeltbeskatningsoverenskomst, anden international overenskomst eller konvention eller administrativt indgået aftale om bistand i skattesager udveksler oplysninger med de danske skattemyndigheder. Bortforpagtning af fast ejendom, som nævnt i vurderingslovens § 33, stk. 1 og 7, anses ikke i denne forbindelse for passiv kapitalanbringelse. Uanset 1.-4. pkt. skal gevinst ved udlodning af de i 1. pkt. nævnte aktier m.v. medregnes ved opgørelsen af bobeskatningsindkomsten, hvis udlodningen til den enkelte modtager udgør mindre end 1 pct. af aktiekapitalen i det pågældende selskab m.v., jf. i øvrigt stk. 4. Selskabets virksomhed anses for i overvejende grad at bestå i passiv kapitalanbringelse, såfremt mindst 50 pct. af selskabets indtægter, hvorved forstås den regnskabsmæssige nettoomsætning tillagt summen af øvrige regnskabsførte indtægter, opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår stammer fra fast ejendom, kontanter, værdipapirer el.lign., der efter 4. pkt. skal anses for passiv kapitalanbringelse, eller hvis handelsværdien af selskabets sådanne ejendomme, kontanter, værdipapirer eller lignende enten på overdragelsestidspunktet eller opgjort som gennemsnittet af de seneste 3 regnskabsår udgør mindst 50 pct. af handelsværdien af selskabets samlede aktiver. Besiddelse af andele omfattet af aktieavancebeskatningslovens § 18 anses ved bedømmelsen ikke som besiddelse af værdipapirer. Afkastet og værdien af aktier i datterselskaber, hvori selskabet m.v. direkte eller indirekte ejer mindst 25 pct. af aktiekapitalen, medregnes ikke. I stedet medregnes en til ejerforholdet svarende del af datterselskabets indtægter og aktiver ved bedømmelsen. Ved bedømmelsen ses der bort fra indkomst ved udlejning af fast ejendom mellem selskabet og et datterselskab eller mellem datterselskaber. Fast ejendom, som udlejes mellem selskabet og et datterselskab eller mellem datterselskaber, og som lejer anvender i driften, anses ved bedømmelsen ikke som en passiv kapitalanbringelse.

Imidlertid kan ejerandele i pengetankselskaber godt indgå i skattefritagne boer. Der sker ikke skatteudskydelse i et skattefritaget bo, men derimod skatteundgåelse.

Besiddes et kapitalselskab omfattet af pengetanksreglen bør det derfor overvejes, om selskabet med fordel kan spaltes i to nye selskaber, hvor det ene selskab indeholder den aktive erhvervsvirksomhed og det andet selskab indeholder kapitalanbringelserne. Gøres dette i levende live, kan det erhvervsaktive selskab overdrages med succession, mens kapitalselskabet kan forberedes til at indgå i et skattefritaget dødsbo.

11.5 Værdipapirer

Det er ikke usædvanligt at et dødsbo indeholder værdipapirer. Det kan være børsnoterede eller unoterede aktier, anparters, investeringsforeningsbeviser, obligationer eller lignende.

Optimering af sådanne værdipapirer skal ske ved at ejeren vælger at beholde værdipapirer med stor avance. Formålet er at placere aktiver med mest mulig skattemæssig avance i et planlagt skattefritaget dødsbo, mens de værdipapirer med ingen avance eller med tab ingen skattemæssig berettigelse har til at optage ”en plads” i dødsboets aktiver eller nettoformue.

Derfor bør ejeren være opmærksom på, hvilke værdipapirer der bør beholdes og hvilke der bør realiseres. Hvis formuen overstiger beløbsgrænserne for skattefritagne boer, kan værdipapirer uden væsentlig avance anvendes til indskud på pensioner³², gaver eller andet som ikke påvirker muligheden for at få et skattefritaget dødsbo.

Skattebesparelsen ved at den skattemæssige avance på værdipapirer udgør mellem 27-42%.

11.6 Anpartsprojekter

Der findes en række anpartsprojekter, hvor en gruppe personer har købt nogle driftsmidler, en vindmølle, et skib, en ejendom mv. Disse anpartsprojekter er ofte karakteriseret ved, at der foretages skattemæssige afskrivninger på et aktiv. Derudover er anpartsprojekterne typisk meget belånt, så anpartsejerens egenfinansiering er minimal. Disse anpartsprojekter kvalificerer sig fint til at få en plads i et skattefritaget dødsbo. Ved at lade et sådant anpartsprojekt indgå i det skattefritagne

³² Det skal bemærkes at pensioner uden begunstigede beskattes i boet. Derfor forudsættes at der er begunstigede tilknyttet pensionsordningen.

dødsbo, vil de afskrivninger som ejeren har nydt godt af i en årrække aldrig komme til genbeskatning.

11.7 Pensionsordninger og forsikringer

Kapitalpension³³, aldersopsparing, ratepension, livrente eller gruppelevsfor sikringer medregnes ikke ved opgørelsen af dødsboet, hvis der er indsat begunstigede. Derfor indgår disse heller ikke, når det skal opgøres om boet er skattefritaget eller ej.

Hvis man får udbetalt sine pensioner, vil midlerne efter skat indgå i formuen og dermed også tælle med i boets skattepligtsmåling. Skattebelastningen ved udbetalingen svinger mellem ca. 37,8% hvis indkomsten er under topskattegrænsen, og ca. 52,7% hvis indkomsten er over topskattegrænsen.

Pensions- og forsikringsordningerne udbetales til de begunstigede udenom boet, efter fradrag af en statsafgift på 40% og afgift på 15% for nære pårørende. I forhold til beskatningen ovenfor vedrørende udbetaling af pension og efterfølgende give provenuet som en gave, er der kun 2,2 %³⁴ i forskel, hvis indkomsten er under topskattegrænsen. Er indkomst derimod over topskattegrænsen, er der en besparelse på 12,7 %³⁵ ved at lade pensionen gå i arv, i stedet for at få den udbetalt.

Man bør sikre sig, at de begunstigede er noteret korrekt for ordningerne, idet et evt. testamente ikke omfatter disse ordninger.

Det er muligt at planlægge at parkere en del af formuen i en pensionsordning og dermed forøge muligheden for at få et skattefritaget bo. Dette kan gøres ved indbetaling til pensionsordninger eller ved at undlade at få pensionsordninger udbetalt.

³³ Det er ikke muligt at indskyde på kapitalpension længere. Når det alligevel nævnes, skyldes det at der stadig eksisterer kapitalpensioner, som er oprettet i tidligere år.

³⁴ Beregnet som forskellen på afgift ved udbetaling af pensionen på 40% minus skat under topskattegrænse på 37,8%.

³⁵ Beregnet som forskellen på afgift ved udbetaling af pensionen på 40% minus skat over topskattegrænsen på 52,7%.

11.8 Gaver og arveforskud

En måde, hvorpå man kan nedbringe aktiverne og nettoformuen i boet, så boet bliver skattefritaget, er, at give en gave eller et arveforskud før dødsdagen. Gives en gave³⁶ eller et arveforskud³⁷ før dødsdagen, vil værdierne være ude af arveladers økonomi, og derfor vil det være muligt at nedbringe aktiverne og nettoformuen. Der kan ikke gives gaver eller forskudsarv efter dødsdagen, idet dette vil tælle med i opgørelsen af skattepligtsmålingen ved boets afslutning.

Gaver eller arveforskud, der er givet umiddelbart før dødsdagen, kan dog være omfattet af reglerne om dødslejgaver. Hvis man giver en gave eller et arveforskud på et tidspunkt umiddelbart før dødsdagen, og giver var klar over at dødsdagen var nært forestående, vil gaven være ugyldig. En sådan gave skal tilbageleveres til boet.

Fordi der kan gives ubegrænsede gaver eller arveforskud, vil alle personer kunne etablere et skattefritaget dødsbo. Har man en meget stor formue, vil dette naturligvis kræve at der gives en tilsvarende stor gave eller arveforskud. Det faktum at alle kan få et skattefritaget dødsbo, betyder også at alle der har et aktiv med latent skat, kan undgå beskatningen heraf, dog forudsat at aktivet kan rummes i det skattefritagne bo.

11.9 Fast ejendom

Ejer personen f.eks. en fast ejendom, bør det overvejes, om ejendommen eventuelt skal gives som gave til dennes nære arvinger (f.eks. børn). Ejendommen kan – medmindre der foreligger særlige omstændigheder - gives til børn til ejendomsværdien minus 15%, uanset om den reelle handelsværdi muligvis er højere.

Det forhold, at ejendomsvurderingssystemet er suspenderet og ejendommene de facto er vurderet meget lavt, er ikke en særlig omstændighed, der medfører at SKAT kan ændre værdiansættelsen.³⁸

³⁶ Civilretligt defineres en gave som en formueoverførsel fra en giver til en modtager som udslag af givers gavmildhed. Den civilretlige definition forudsætter således en formuenedgang hos giver og en formuestigning hos modtager. Der tages ikke højde for gaver, når arven efter gavegiver senere skal fordeles.

³⁷ Arveforskud kan kun gives til arvinger. Ved arveforskud sikres arvingerne samme arv, som de ville have fået, hvis der ikke var ydet arveforskud.

³⁸ Jf. SKM2019.281.LSR, SKM2018.551.LSR og SKM2017.431.LSR

SKAT er pålagt at skulle acceptere værdiansættelsen i henhold til cirkulæret i gavesituationen, og kan således ikke påklage værdiansættelsen, medmindre der som sagt foreligger særlige omstændigheder. Dispositionen medfører, at såvel aktiver som nettoformue reduceres hos arveladeren.

Er gaven eller arveforskuddet givet reelt og formalia omkring dispositionen varetaget korrekt, herunder at det ikke er en dødslejgave, vil gaven eller arveforskuddet være gyldig.

Landskatteretten har taget stilling hertil i kendelsen gengivet i skm2017.276.VLR:

Forud for sin død havde afdøde optaget lån i sine faste ejendomme, hvorpå der hvilede en betydelig latent avancebeskatning, og bortgivet låneprovenuet som gaver til nærtstående. Dispositionerne in-debar, at dødsboet blev insolvent.

Landsretten anførte, at hensigten med de dispositioner, som afdøde foretog før sin død, var at ned-bringe boets aktiver og nettoformue til under grænsen for indkomstskat, der følger af dødsboskatte-lovens § 6.

Landsretten anførte, at de dispositioner, som afdøde foretog forud for sin død, alle hver for sig var civilretligt gyldige. Lånene blev optaget på almindelige vilkår, og der blev stillet sædvanlig sikker-hed. Der blev oprettet ægtepagt, som blev tinglyst, og gavebreve samt betalt gaveafgift.

Landsretten lade til grund, at dispositionerne medførte en reel risiko for afdøde. På den baggrund tog landsretten dødsboets påstand om ikke at være skattepligtigt til følge.

Det fremgår af ovenstående afgørelse, at gavedispositionen er gyldig, uanset at afdøde har planlagt dispositionerne med henblik på opfyldelse af betingelserne for at boet skal være skattefritaget.

12. Skatteoptimering efter dødsfaldet

Dispositioner efter dødsdagen foretages af boet (arvingerne). Når der opstår et dødsbo efter en af-død, skal der udarbejdes en åbningsbalance pr. dødsdagen. I denne åbningsbalance opgøres boets aktiver, passiver og nettoformue til handelsværdien.

Åbningsbalancen anvendes af SKAT til vurdering af, om der skal kræves afsluttende ansættelse for mellemprioden og om boet skønnes skattefritaget eller ej. Hvis boet skønnes skattepligtigt pr.

dødsdagen, kan det senere blive skattefritaget, hvis aktiverne og nettoformuen er mindre end beløbsgrænsen (kr. 2.901.400 i 2019) i dødsboskattelovens § 6 ved boets afslutning.

Dødsdagen blev brugt til skattepligtsmålingen indtil vedtagelse af lovforslag L90 den 20. december 1996, der blandt andet ændrede skattepligtsmålingen fra dødsdagen til dagen for boets afslutning.

L90 foreslog at skattepligtsmåling alene skulle ske ved afslutningen af boet. Dette skyldes, at bobehandlerne kunne blive tvunget til at rekonstruere skatteregnskabet tilbage i tiden, hvis boet i boperioden bliver skattepligtigt. Desuden er det værdierne på afslutningsdagen som beregnes boafgift af, så ved at ændre tidspunktet skulle der kun udarbejdes en opgørelse. Der er tillige vanskeligheder ved opgørelse af fællesejet, når det skal opgøres både primo og ultimo dødsfaldet.³⁹

Resultatet af denne ændring blev, at arvingerne kan lave dispositioner efter dødsdagen, som kan medføre at boet kan blive skattefritaget eller skattepligtigt.

12.1 Formue og balancetilpasning

Boet er skattepligtigt, hvis aktiverne og nettoformuen overstiger kr. 2.966.200 ved boets afslutning. Ved aktiverne medregnes ikke afdødes boliger, der er omfattet af skattefriheden i ejendomsavancebeskatningslovens § 8 (parcelhuse og sommerhuse) og § 9 stk. 1 (stuehusandelen).⁴⁰

Et bo med en mindre formue, kan rumme så mange aktiver at boet alene som følge heraf bliver skattepligtigt. I sådanne tilfælde kan boet nedbringe aktiverne ved at bruge nogle af aktiverne til indfrielse af gældsposterne.

³⁹ Jf. L90 punkt 3.1. Folketingstidende tillæg A, side 2230.

⁴⁰ Bestemmelsen om at afdødes ejendomme, som kunne sælges skattefrit efter ejendomsavancebeskatningslovens § 8 og § 9 stk. 1., blev indsat ved L159 vedtaget den 3. juni 2008.

Lad mig illustrere dette med et eksempel:

Et bo har følgende balance pr. åbningsdagen:

Aktiver:

Likvide midler	2.000.000
Værdipapirer	<u>2.000.000</u>
Aktiver i alt	<u><u>4.000.000</u></u>

Passiver:

Banklån	<u>2.000.000</u>
Netto formue i alt	<u><u>2.000.000</u></u>

Hvis boet blev afsluttet pr. åbningsdagen, ville boet være skattepligtigt, idet aktiverne overstiger beløbsgrænsen vedrørende aktiverne, jf. dødsboskattelovens § 6.

Hvis boet anvendte de likvide midler til indfrielse af banklånet, ville boet alene bestå af værdipapirer med en værdi på 2.000.000 kr., og derved ville boet ved boets afslutning være skattefritaget fordi aktiverne og nettoformuen begge er under beløbsgrænsen på kr. 2.966.200 jf. dødsboskattelovens §6.

Boet kan altså arbejde med sine aktiver og passiver og hermed påvirke muligheden for skattepligt eller skattefritagelse.

12.2 Virksomhedsomdannelse

Indgår der en personligt ejet virksomhed i dødsboet, vil virksomhedens aktiver tælle med ved opgørelsen af boets aktiver, og virksomhedens egenkapital tælle med ved opgørelse af boets nettoformue. Det kan betyde, at aktiverne beløbsmæssigt er meget høje, hvilket igen kan medføre, at boet er skattepligtigt. Forestil dig en udlejningsejendom. Her vil ejendommens handelsværdi tælle med som aktiver uden fradrag for prioritetsgælden.

For at nedbringe aktiverne kan det være en god ide at omdanne den personlige virksomhed til et selskab. Herved vil aktiver og passiver vedrørende virksomheden blive indskudt i et selskab mod

vederlag i form af kapitalandele. Det er nu kapitalandelenes værdi, som indgår i boets aktivmasse. Det vil sige, at virksomhedens passiver er nu modregnet i aktiverne. Således er aktivernes værdi væsentligt nedsat.

Omdannelsen kan ske både ved en skattepligtig omdannelse eller ved en skattefri omdannelse. Ved en skattepligtig omdannelse vil aktiverne og passiver blive overdraget til et nystiftet selskab til handelsværdier, og boet vil blive beskattet af eventuel skattemæssig avance herved, hvis boet er skattepligtigt.

Omdannelse efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse kan ske, hvis en række betingelser alle er opfyldt. Betingelserne er gennemgået i afsnit 11.2, hvortil der henvises.

Dødsboet har 6 måneder fra dødsdagen til at foretage den skattefri virksomhedsomdannelse. Hvis boets behandlingsmåde først afgøres senere end 4 måneder efter dødsfaldet, skal omdannelse dog finde sted, senest 2 måneder efter at afgørelsen er truffet.⁴¹

Omdannelsen efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse kan tillige medføre at boets nettoformue nedsættes, idet der ved omdannelse af virksomheden skal afsættes udskudt skat af eventuelle skattemæssige avancer, som ville være blevet udløst ved omdannelse til handelsværdier.

Særligt om virksomheder der anvender virksomhedsskatteordningen

Dødsboer kan ikke benytte virksomhedsskatteordningen⁴². Derfor kan konto for opsparat overskud i virksomhedsordningen ikke modregnes anparternes skattemæssige anskaffelsessum ved omdannelsen.⁴³ Hvis boet bliver skattefritaget, kan dette betyde at afdøde kunne have undgået beskatning af opsparede virksomhedsoverskud ved at omdanne virksomheden før dødsfaldet i stedet for at omdanne virksomheden efter dødsfaldet. Dette kan medføre et tab af en betydelig skattebesparelse. Se eksemplet i afsnit 11.2.

Opsparat overskud i virksomhedsordningen medfører et krav om afsluttende skatteansættelse af mellemprioriteten. Imidlertid kan en arving, der få udloddet virksomheden, uden den er omdannet til

⁴¹ Jf. Lov om skattefri virksomhedsomdannelse (LBK nr 934 af 04/08/2015) §2 stk. 1 nr. 6.

⁴² Jf. DBSL § 22 stk. 1 nr. 1

⁴³ Jf. SKM2012.256.SR (TFS2012.430)

et selskab, succedere i opsparet overskud⁴⁴, hvis virksomheden ikke er omfattet af pengetanksreglen.

En efterlevende ægtefælle kan dog uanset pengetanksreglen succedere i opsparet overskud, hvis virksomheden udloddes til ægtefællen.

Hvis virksomheden forud for dødsfaldet var omfattet af virksomhedsskatteordningen, ville alle hævnings skatte foregå i henhold til hæverækkefølgen⁴⁵. Hvilket har den konsekvens, at virksomhedens opsparede overskud ville komme til beskatning ved hævnings udover årets overskud.

Ved dødsfaldet er virksomheden imidlertid ikke omfattet af virksomhedsskatteordningen, og det vil derfor være muligt at hæve ubegrænset i virksomheden uden beskatning af opsparet virksomhedsoverskud. Det er i strid med principperne i virksomhedsskatteordningen, at der kan hæves uden om hæverækkefølgen i virksomheden og alligevel succederes i opsparet overskud for en efterlevende ægtefælle eller en arving, der får virksomheden udloddet.

12.3 Salg af virksomheden til tredjemand

En anden måde hvorpå boet kan nedbringe aktiverne er at sælge virksomheden. Ved salget af virksomheden udgår virksomhedens aktiver og passiver og i stedet modtager boet nettoprovenuet fra salget.

Det bør overvejes, om der vil ske en formuertilpasning ved at nettoprovenuet ved salg af virksomheden overstiger virksomhedens aktiver opgjort efter skattestyrelsens vejledning for værdiansættelse af virksomheder.⁴⁶

Ved salg til tredjemand⁴⁷, vil salget ske til handelsværdien mellem uafhængige parter. Ved virksomhedsomdannelse vil virksomheden blive værdiansæt til substansværdien med tillæg af goodwill. Goodwill beregnes efter skattestyrelsens vejledende anvisning. Det betyder, at nettoprovenuet kan have en større eller lavere værdi, end tilfældet ville være, hvis virksomheden ikke blev omdannet

⁴⁴ Jf. DBSL § 39 og 45

⁴⁵ Jf. Virksomhedsskatteordningen § 5.

⁴⁶ Værdiansættelse af virksomheder er behandlet i afsnit 14.2 og 14.3, hvortil henvises.

⁴⁷ Tredjemand kan for eksempel være arvingernes ægtefæller.

eller blev omdannet til selskab efter lov om skattefri virksomhedsomdannelse. Det bør overvejes om salget af virksomheden kan føre til et skattepligtigt eller skattefritaget dødsbo.

Eksempel:

Hvis boet f.eks. har en udlejningsejendom med en handelsværdi på kr. 5.000.000 og gæld i ejendommen på kr. 4.000.000, vil boet alene på grund af ejendommen være skattepligtigt, fordi aktiverne overstiger grænsen for skattefritagne boer. Sælges udlejningsejendommen, kan boet bruge provenuet til at indfri gælden. Herefter er aktiverne nedbragt fra 5.000.000 kr. til 1.000.000 kr.

Hvis boet sælger virksomheden til længstlevende ægtefælle, en arving eller en legatar, vil boet dog stadig skulle medregne virksomhedens bruttoaktiver og bruttopassiver. Dette skyldes, at salg til længstlevende, en arving eller en legatar sidestilles med udlodning.⁴⁸ Derfor vil salg af virksomheden kun være relevant, hvis ingen af arvingerne ønsker at overtage virksomheden.

12.4 Salg af andre aktiver

For andre aktiver bør det tilsvarende overvejes, hvilken værdi de pågældende aktiver har ved afslutningen af boet contra hvilken værdi aktivet ville have ved et salg. Dette skyldes, at boets aktiver opgøres til værdier som kan afvige fra den reelle handelsværdi. For eksempel værdiansættes ægte malerier, ægte tæpper, antikviteter o. lign. privat indbo typisk relativt lavt. Salg af sådanne aktiver i boet kan medføre en forøgelse af boets aktiver og nettoformue.

12.5 Fast ejendom

Fast ejendom i Danmark vil – medmindre der foreligger særlige omstændigheder – blive værdiansat til den seneste offentlige ejendomsvurdering plus/minus 15%. Sælges en sådan ejendom i boet, vil aktiverne og nettoformuen blive forøget som følge af salget. Er ejendommen omfattet af skattefriheden i EBL § 8 eller 9 stk. 1., vil boet ikke blive beskattet af avancen. Derimod mister boet adgangen

⁴⁸ Jf. DBSL §96. Ved udlodning fra et bo forstås i denne lov alle afståelser fra et bo til arveladerens længstlevende ægtefælle, arvinger eller legatarer.

til at se bort fra ejendommens værdi ved opgørelsen af aktiverne. Det vil sige at proventet fra salget skal medregnes ved opgørelse af såvel aktiver som nettoformue ved måling af skattepligten.

Det vil nok i de færreste situationer være en fordel at gøre et ellers skattefritaget dødsbo til et skattepligtigt dødsbo. Imidlertid kan det være en fordel, hvis boets bofradrag⁴⁹ kan modregnes i skatten af mellempåperiodeindkomsten eller hvis boet har skattemæssige underskud, der kan modregnes i mellempåperiodeindkomsten⁵⁰.

12.6 Anpartsprojekter

Hvis afdøde har investeret i anpartsprojekter, f.eks. vedrørende afskrivningsberettigede driftsmidler, solceller, ejendomme eller tilsvarende, så kan det være en rigtig god ide at overveje, om anpartsprojektet med fordel kan sælges.

De fleste anpartsprojekter er udbudt med det formål at udskyde skatter ved at der er afskrevet på afskrivningsberettigede aktiver. Sådanne projekter indeholder derfor ofte være en væsentlig udskudt skat. Som følge af skatteforpligtelsen vil anpartsprojektets værdi ofte beskeden eller måske ligefrem negativ. Hvis boet er eller bliver skattefritaget bør det overvejes, om anpartsprojektet med fordel kan sælges af dødsboet.

12.7 Gaver givet af længstlevende ægtefælle

Hvis afdøde var gift ved dødsfaldet og ægtefællerne havde delingsformue, kan gaver givet af længstlevende ægtefælle medføre at boet efter afdøde formindskes. Afdøde kan ikke give gaver efter sin død, idet dette betragtes som en udlodning fra boet. Derimod er der intet til hinder for, at en længstlevende ægtefælle kan give gaver efter ægtefællens død.

Når den længstlevende ægtefælle giver gaver, vil delingsformuen blive reduceret, og derved vil afdødes andel af delingsformuen tillige blive reduceret. Hvis dødsboets aktiver og nettoformue ligger

⁴⁹ Bofradrag udgør i 2020 kr. 6.000 pr. påbegyndt måned, dog maksimalt i 12 måneder.

⁵⁰ Har afdøde skattemæssige underskud, der kan anvendes af den længstlevende ægtefælle bør det overvejes om det er en fordel for længstlevende at hensesidde i uskiftet bo, i stedet for at sigte mod et skattepligtigt eller skattefritaget bo.

tæt på grænsen for skattefritagelse, vil en gave givet af længstlevende kunne påvirke boets skattepligt.

Eksempel:

Afdøde er gift og ægteparret har en formue bestående i børsnoterede aktier med en værdi på kr. 6.000.000 og ingen gæld ved boets afslutning. Ægteparret har delingsformue. Da ingen af ægtefællerne har negativ formue, vil delingsformuen blive fordelt med 50 % til hver ægtefælle.

Afdødes bo vil herefter bestå i aktier med en værdi på kr. 3.000.000. Da aktiverne og nettoformuen overstiger beløbsgrænsen på kr. 2.966.200 jf. dødsboskattelovens § 6, vil boet være skattepligtigt.

Hvis den efterlevende ægtefælle i stedet gav en gave på kr. 200.000 inden boets afslutning, ville delingsformuen udgøre 5.800.000, hvorfor afdødes formueandel af delingsformuen nu udgør kr. 2.900.000. Da afdødes bo nu er under beløbsgrænsen i DBSL § 6, vil boet være skattefritaget.

En efterlevende ægtefælle kan altså påvirke boets værdier ved at give en gave efter ægtefællens dødsfald, men før dødsboet er afsluttet.

12.8 Udlodning af længstlevende ægtefælles formue

Som dødsboets indkomst anses indtægter og udgifter vedrørende den formue, der tilhører dødsboet, og som inddrages under skiftet.⁵¹ Hvis der er delingsformue mellem ægtefællerne, er der valgfrihed med hensyn til hvilke aktiver og passiver, der skal henføres til afdødes boslod.⁵²

Hvis der sker udlodning af længstlevende ægtefælles formue til andre arvinger eller legatarer end ægtefællen efter afdøde skal kapitalgevinsten medregnes til boets indkomst.⁵³ Den løbende indtjening ved aktivet skal dog fortsat medregnes hos den længstlevende ægtefælle.

Denne regel medfører den mulighed for boet, at et aktiv tilhørende den længstlevende ægtefælle med en latent skat kan blive beskattet i afdødes bo. Såfremt afdødes bo er skattefritaget, vil det medføre at længst levendes aktiv ikke bliver beskattet.

⁵¹ Jf. DBSL § 4 stk. 1.

⁵² Jf. DBSL §4 stk. 3. Det er valgfrihed indenfor afdødes boslod, idet arvingerne opgør boopgørelsen der lægges til grund.

⁵³ Jf. DBSL §4 stk. 2. og §28 stk. 3.

12.9 Udlodning af udbytte fra boets selskab

En anden måde, som et dødsbo kan reducere aktiverne og nettoformuen på, er udlodning af udbytte fra et selskab og derved nedbringe boets formue, så skattefritagelse kan opnås. Ved at udlodde et udbytte bliver den tilbageholdte udbytteskat en endelig skat⁵⁴, som dermed fragår boets formue. Metoden kan anvendes, hvis afdøde er ugift, eller hvis boet består af et særeje for afdøde og længst levende sidder i uskiftet bo med delingsformuen.

Eksempel:

Forudsætning:

En ugift person har et anpartsselskab med en værdi (egenkapital) på kr. 3.000.000. Anpartsselskabet er anskaffet for kr. 80.000. Personen ejer ikke andre aktiver og har ingen gæld.

Da boets aktiver og nettoformue overstiger kr. 2.966.200, er boet skattepligtigt og der skal beregnes en boskat af avancen vedrørende anpartsselskabet.

Skat i boet:

Beregning af avance:

Udlodningsværdi anpartsselskab	3.000.000
Anskaffelsessum	<u>-80.000</u>
Aktieavance	<u><u>2.920.000</u></u>

Skat i boet:

Skat af kr. 55.300 (27%)	14.931
Skat af kr. (2.920.000 – 55.300) 42%	<u>1.226.400</u>
Skat i alt	<u><u>1.241.331</u></u>

Boet vil gerne nedbringe sine aktiver og nettoformue til kr. 2.966.200, så boet kan blive skattefritaget. Det vil sige at formuen skal nedbringes med kr. 33.800 (kr. 3.000.000 minus kr. 2.966.200).

Hvis boet beslutter at udlodde et udbytte på kr. 125.186, så skal selskabet tilbageholde 27% i udbytteskat af udbyttet. Udbytteskatten udgør 27% af kr. 125.186, svarende til kr. 33.800.

⁵⁴ Jf. DBSL §12 stk. 1.

Efter udbyttet vil boet vil bestå af følgende aktiver:

Anparter efter fradrag af udbytte (3.000.000-125.186)	2.874.814
Udbetalt udbytte ekskl. udbytteskat (125.186-27%).....	<u>91.386</u>
Boets aktiver og nettoformue	<u>2.966.200</u>

Da boets aktiver og nettoformue nu ikke overstiger beløbsgrænsen på kr. 2.966.200 er boet skattefritaget. Den betalte udbytteskat, som udgør 27% af 125.186, svarende til kr. 33.800 anses for endelig.

Hvis der ikke havde været udloddet udbytte, ville skatten have været kr. 1.241.331. Ved at foretage en udbytteudlodning i boet blev skatten kr. 33.800. Skattebesparelsen udgør således **kr. 1.207.531**.

12.10 Timing af udlodninger og afslutning af boet

Det er boets aktiver og nettoformue på skæringsdagen for boet med tillæg af eventuelle a conto udlodninger, der er afgørende for, om boet er skattefritaget eller ej. Derfor er timing vedrørende a conto udlodninger og boets skæringsdag vigtige beslutninger.

Har boet f.eks. aktiver som svinger i værdi (f.eks. aktier, anparter, ejendomme), bør boet som følge heraf være særlig opmærksom på, om det er muligt at vælge en skæringsdag, hvor aktiver og nettoformue er under beløbsgrænsen for skattefritagne boer.

Boet bør overveje at a conto udlodde unoterede aktier/anparter eller børsnoterede aktier på et tidspunkt hvor de er særlig lavt værdiansat, idet udlodningsværdien i så fald senere vil indgå i beregningen af om boet er skattefritaget eller ej. Udlodningen er kun gyldig, hvis boet giver meddelelse til Skattestyrelsen om udlodningen indenfor 4 uger fra udlodningsdagen.⁵⁵

Et privatskiftet bo skal afsluttes indenfor 12 måneder fra dødsdagen. Boet kan frit vælge hvilken skæringsdag der anvendes ved afslutningen af boet.

⁵⁵ Jf. Dødsboskattelovens § 5 stk. 2.

13. Opsummering - Optimeringsmuligheder

Optimeringsmuligheder drejer sig om, hvordan en person sikrer sig at få et skattefritaget dødsbo. Optimering kan ske før dødsfaldet og efter dødsfaldet.

Før dødsfaldet har personen blandt andet følgende optimeringsmuligheder:

- Optimering af skattebetalinger
- Virksomhedsomdannelse
- Justering af kapitalselskaber, herunder udbytteudlodning og pengetanksreglen
- Etablering af særeje – hvis personen er gift.
- Købe, sælge eller beholde værdipapirer og anpartsprojekter
- Indskud på pensioner eller undlade udbetalinger fra pensioner
- Gaver og arveforskud
- Overdragelse af fast ejendom

Efter dødsfaldet har arvinger følgende optimeringsmuligheder:

- Formue- og balancetilpasning
- Virksomhedsomdannelse
- Salg af virksomhed og andre aktiver
- Sælge eller beholde fast ejendom og anpartsprojekter
- Gaver givet af længst levende ægtefælle
- Udlodning af længst levende ægtefælles formue
- Udlodning af udbytte fra boets selskab
- Timing af udlodninger og afslutning af boet

De væsentligste forskelle på optimeringsmuligheder før dødsfaldet og efter dødsfaldet er:

- At det er muligt at indbetale skatter før dødsdagen
- At der kan ske virksomhedsomdannelse med indregning af opsparret overskud før dødsfaldet. Det kan der ikke ved virksomhedsomdannelse efter dødsdagen.
- At der kan foretages indskud på pensioner, alternativt undlade udbetaling af pensioner før dødsdagen. Det kan der ikke efter dødsdagen.
- At der kan gives gaver eller arveforskud før dødsdagen. Det kan boet ikke gøre efter dødsdagen.

VÆRDIANSÆTTELSE

14. Værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboet

Skattepligt eller skattefritagelse for et dødsbo afhænger af værdien af aktiverne og nettoformuen på boets afsluttende skæringsdag, med tillæg af a conto udlodninger som boet tidligere har foretaget.

Derfor er det væsentligt at kende reglerne for værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer.

Reglerne fremgår af BAL § 12 stk. 1. 1. og 2. punkt, der lyder således:

Aktiver og passiver i dødsboer ansættes i boopgørelsen til deres handelsværdi på den i boopgørelsen fastsatte opgørelsesdag. Er et aktiv udlodnet før opgørelsesdagen, og er der givet told- og skatteforvaltningen meddelelse herom i henhold til dødsboskattelovens §5, stk. 2, ansættes aktivet dog til værdien på udlodningstidspunktet.

Det vil sige, at den værdi som skal lægges til grund i henhold til boafgiftsloven, er værdien i handel og vandel⁵⁶. De nærmere retningslinjer fremgår af cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning, som ofte blot omtales værdiansættelsescirkulæret. Værdiansættelsescirkulæret er vejledende jf. cirkulæret punkt 48.

Det er arvingerne som udarbejder boopgørelsen og som derfor fastsætter værdien af boets aktiver og passiver. Værdiansættelsen i boopgørelsen er bindende for boet. Der kan ikke søges om bindende svar hos SKAT vedrørende værdiansættelser i dødsboer.⁵⁷ Ifølge værdiansættelsescirkulæret skal følgende aktiver værdiansættes således:

14.1 Fast ejendom

For fast ejendom (bortset fra næringsejendomme⁵⁸) kan boet normalt vælge at værdiansætte ejendommen til den senest kendte ejendomsvurdering +/- 15%, jf. værdiansættelsescirkulæret pkt. 6.

For at vurdere om værdiansættelsen af ejendommen er inden for +/- 15% af den seneste kendte

⁵⁶ Ved værdien handel og vandel forstås det beløb, som aktivet vil kunne indbringe ved et salg i det åbne marked. Jf. værdiansættelsescirkulæret nr. 185 af 17. november 1982. punkt 1.

⁵⁷ Jf. SKM2009.534.LSR.

⁵⁸ Jf. SKM2018.375.SR og SKM2018.SR.

ejendomsvurdering, skal der ske en kontantomregning af ejendommens prioritetsgæld. Hvis der foreligger en vurdering, skal denne anvendes, hvis den er retvisende,⁵⁹

En ejendom kan være vurderet som udlejningsejendom, hvilket normalt medfører en væsentlig lavere vurdering. Hvis ejendommen har samme status efter udlodning af ejendommen, kan den offentlige kontante ejendomsværdi +/- 15% anvendes. Skifter ejendommen status fra at være udlejet til at være fri, kan man ikke bruge den seneste offentlige ejendomsvurdering, men må foretage en supplerende undersøgelse af ejendommens værdi.

Det fremgår af værdiansættelsescirkulæret pkt. 6 andet afsnit, at skattemyndighederne skal acceptere den seneste offentlige kontante ejendomsvurdering, medmindre der er sket bygningsforandringer, udstykninger, ændret zonestatus⁶⁰, som ikke er medtaget i ejendomsvurderingen eller der foreligger særlige omstændigheder som f.eks. stærkt faldende prisudvikling siden den seneste offentliggjorte ejendomsvurdering⁶¹.

Det har været prøvet ved domstolene, om boet har et retskrav på at anvende denne regel. I SKM2015.302.VLR tog landsretten stilling til at boet ikke havde et retskrav på anvendelse af 15%’s reglen.

Sagen vedrører 2 arvinger til et bo med en bobeholdning på 9.7 mill. kr. Den ene arving udtager boets 2 ejendomme og giver til gengæld et arveafkald på 2,1 mill. kr. til fordel for den anden arving (søsteren). Ejendom 1 blev udloddet den 1. juli 2013 til kr. 2.000.000 og havde en ejendomsvurdering pr. 1. oktober 2012 på kr. 2.250.000. Ejendom 2 blev udloddet den 1. juli 2013 til kr. 5.750.000 og havde en ejendomsvurdering pr. 1. oktober 2012 på kr. 5.050.000.

⁵⁹ Jf. artikel ” 15-pct-s-reglen-gælder-den-stadig-ved-overdragelse-af-fast-nejendom-indenfor-familien” af Advokat (L) Bodil Christiansen og Advokat (H), Cand. Merc. (R) Tommy V. Christiansen. Udgivet den 31. oktober 2018.

⁶⁰ Jf. værdiansættelsescirkulæret punkt 8.

⁶¹ Jf. værdiansættelsescirkulæret punkt 6 3 afsnit.

Det var skattemyndighedernes opfattelse, at ejendommene havde en højere værdi end udlodningsværdierne. Det begrundede skattemyndighederne med:⁶²

- at der var givet et arveafkald, hvilket kunne skyldes at arvingerne var klar over at ejendommene måske havde en større værdi,
- at ejendom 1 i august 2013 er blevet belånt med kr. 1.920.000. Denne type ejendom kan maksimalt belånes med 80%, hvorfor realkreditinstituttet må have vurderet ejendommens værdi til mindst 2.400.000 kr.
- at ejendom 2 i august 2013 er blevet belånt med kr. 3.616.000. Denne type ejendom kan maksimalt belånes med 60%, hvorfor realkreditinstituttet må have vurderet ejendommens værdi til mindst 6.026.667 kr.

Det er således skattemyndighedernes opfattelse, at der er indicier på, at ejendommene har en højere værdi end udlodningsværdien. På denne baggrund anmoder skattemyndigheder om en sagkyndig vurdering.

Boet argumenterer for, at boet har et retskrav på anvendelse af 15% reglen, jf. værdiansættelsescirkulæret pkt. 6 2. afsnit. Landsrettens kendelse er, at boet ikke har et retskrav på anvendelse af 15%'s reglen og at skattemyndighederne er berettiget til at anmode om en sagkyndig vurdering af ejendommenes værdi pr. udlodningstidspunktet.

Afgørelsen blev anket til højesteret og afgørelsen er refereret i SKM2016.279.HR.

Højesteret kommer til følgende afgørelse:

Højesteret finder, at værdiansættelsescirkulæret pkt. 6, 2. afsnit, efter sammenhængen med pkt. 48 og på baggrund af skattedepartementets afgørelser af 24. september og 3. december 1984, skatteministeriets besvarelse af 30. april 1990 og forarbejderne til boafgiftsloven indebærer, at skattemyndighederne skal acceptere en værdiansættelse foretaget efter 15%'s reglen, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Af de grunde som skifteretten har anført, finder Højesteret, at der foreligger særlige omstændigheder, at skattemyndighedernes anmodning om, at de pågældende ejendomme vurderes med henblik på fastsættelse af handelsværdien, skal imødekommes.

⁶² Forud for landsretssagen, havde sagen være behandlet i skifteretten. Skifteretten anfører i deres afgørelse ”Værdiansættelsen inden for +/- 15% af kontantværdien kan fraviges for eksempel hvis ejendommen har været vurderet, ejendommen kort tid efter overtagelsen sælges til tredjemand, eller som anført af SKAT, at den fastsatte værdi af ejendommen i boopgørelsen er mindre end den værdi, som arvingerne anvender ved bodelingen.”

Højesteret fastslår altså, at SKAT skal acceptere anvendelse af 15%’s reglen, men at der kan foreligge særlige omstændigheder, som gør at reglen alligevel ikke kan benyttes.⁶³ Særlige omstændigheder udgør en undtagelse til et retskrav, hvorfor dette må tolkes indskrænkende, og det må kræves, at omstændighederne er ”særlige” i den forstand, at de kun foreligger helt undtagelsesvist. Omstændigheder, der er almindeligt forekommende, kan ikke kvalificeres som ”særlige”.

Af afgørelsen kan udledes at følgende særlige omstændigheder:

- Hvis der umiddelbart før eller efter udlodningen er optaget lån, som kunne tyde på at ejendommen har en højere værdi.
- Hvis den fastsatte værdi i boopgørelsen er mindre end den værdi, som arvingerne anvender ved bodelingen.
- Hvis der foreligger en sagkyndig vurdering eller et bindende købstilbud fra tredjemand⁶⁴

Det faktum, at ejendomme kan udloddes til den seneste ejendomsvurdering +/- 15%, uanset om denne værdi er væsentlig under de markedsbestemte handelsværdier, udgør ikke i sig selv en særlig omstændighed. Dette skyldes, at det er almindeligt forekommende, at der er væsentlig værdimæssig forskel på ejendomsvurderingerne og handelsværdien i fri handel. Værdiforskellen er således ikke ”særlig”, og derfor er dette ikke omfattet af Højesterets definition af særlige omstændigheder.

Landsskatteretten har taget stilling til dette i sin kendelse af 28. september 2017⁶⁵. Sagen omhandler en faders køb af en ejendom den 16. september 2015 for kr. 61.750.000 og efterfølgende solgt ejendommen den 15. december 2015 for kr. 32.300.000 til hans børn og børnebørn. Salgsprisen udgjorde ejendomsvurderingen minus 15%. Skatteministeriet har indbragt kendelsen for domstolene, hvorfor det er uklart hvordan retsstillingen vil blive i fremtiden.

Hvis der ikke foreligger særlige omstændigheder, har boet krav på anvendelse af 15%’s reglen, og skattemyndighederne har ikke krav på at få en sagkyndig vurdering.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder og hvis ejendommen i et dødsbo ikke er værdiansat af en sagkyndig vurderingsmand, skal værdiansættelsen forelægges SKAT. Er SKAT ikke enige i værdiansættelsen, har SKAT to muligheder efter boafgiftslovens § 12 stk. 2:

⁶³ På gaveområdet er der en fast administrativ praksis om anvendelse af 15%’s reglen. Dette er fastslået i landsskatterettens kendelse SKM.2007.431 samt skatteministerens svar til Folketingets Skatteudvalg den 21. august 2007.

⁶⁴ Jf. Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning 6 udgave, side 303.

⁶⁵ Jf. SKM.2018.551.LSR og SKM2007.431.LSR

SKAT kan enten vælge selv at ændre værdiansættelsen. Er dødsboet ikke enig i skattemyndighedernes ændrede værdi, kan dødsboet (arvingerne) anmode skifteretten om at udpege en sagkyndig vurderingsmand til at vurdere ejendommen. Vurderingen vil herefter blive anvendt som grundlag for værdiansættelsen.

Eller SKAT kan anmode skifteretten om at udpege en sagkyndig til at vurdere ejendommen. Denne vurdering danner herefter grundlag for værdiansættelsen.

Det har stor betydning for værdiansættelsen af boets aktiver og nettoformue, og dermed af boets skattepligt eller ej, hvordan en ejendom værdiansættes. Ønskes ejendommen værdiansat til den senest kendte offentlige ejendomsvurdering +/- 15%, er det vigtigt at ejendommen ikke omfattes af særlige omstændigheder direkte eller indirekte, f.eks. ved optagelse af lån, skævdeling af arv eller andet.

14.2 Goodwill

Værdiansættelse af goodwill er relevant ved værdiansættelsen af en personligt ejede virksomheder og ved værdiansættelse af kapitalandele i kapitalselskaber. Goodwill værdiansættes til handelsværdien. Handelsværdien for goodwill værdiansættes efter et skøn ud fra de konkrete omstændigheder. I et skøn skal der tages hensyn til samtlige omstændigheder i det konkrete tilfælde, som er kendt på tidspunktet for værdiansættelsen, herunder blandt andet virksomhedens hidtidige overskud.⁶⁶

Højesteret og Venstre Landsret har fastslået at der ved goodwill forstås ”Den til en erhvervsvirksomhed knyttede kundekreds, forretningsforbindelser eller lignende”⁶⁷

Goodwill skal være knyttet til en virksomhed. Derfor skal der ikke opgøres nogen værdi for goodwill, hvis denne knytter sig til en bestemt person⁶⁸. Hvis goodwill f.eks. knytter sig til den afdøde, vil der således ikke være goodwill vedrørende virksomheden.

⁶⁶ Jf. Juridisk vejledning pkt. C.C.6.4.1.2

⁶⁷ Jf. Vestre Landsrets dom af 12. august 1992, 8., 1, B 1885/1989. Gengivet i TFS 1992,431VLR. Sagen drejede sig om overdragelse af en grisebesætning fra personlig virksomhed til selskab samt Højesterets dom af 30. juni 1997, j.nr. 351/1994 gengivet i TFS 1997.555 HR. Sagen drejede sig om køb af kundekreds.

⁶⁸ Jf. SKM2003.590.LR og SKM2006.284.SR.

Der skal foreligge en kundekreds⁶⁹, en erhvervsvirksomhed i drift og en fremtidig indtjeningsevne for at virksomheden har en goodwill.⁷⁰ Hvis virksomheden forventes at blive afviklet i den nærmere tid efter dødsfaldet eller efter boets afslutning, vil der ikke være goodwill ved opgørelse af virksomhedens handelsværdi.

Goodwill værdiansættes efter Ligningsrådets vejledende anvisning, som offentliggjort i skatteministeriets cirkulære nr. 44 af 28. marts 2000⁷¹ (goodwillcirkulæret). Beregningen er en vejledende standardiseret beregning af goodwill, der tager udgangspunkt i virksomhedens historiske resultat for de forgangne 3 regnskabsår. Som udgangspunkt skal goodwillcirkulæret anvendes og kun hvis dette ikke giver et retvisende resultat, må skatteministeriets vejledning af 21. august 2009⁷² anvendes. Der er ikke valgfrihed mellem vejledningerne.⁷³

Der kan være tilfælde, hvor de konkrete omstændigheder gør goodwillcirkulæret mindre brugbart. Det er især hvis virksomhedens resultater er meget ustabile, og hvor der er betydelige immaterielle investeringer (f.eks. forskning, udvikling m.m.) eller hvor der er tale om større komplicerede virksomheder. I disse situationer må værdiansættelsen ske efter skatteministeriets værdiansættelsesvejledning af 21. august 2009. Denne vejledning tager udgangspunkt i en tilbagediskontering af virksomhedens fremtidige pengestrømme.

Beregning af goodwill efter goodwillcirkulæret foregår således:

Indtjeningsevnen:

⁶⁹ Jf. SKM2005.274.HR, der omhandlede 2 skatteydere, som havde overdraget deres personlige virksomhed til et selskab. Da virksomheden handlede værdipapirer i egen regning og ikke havde en kundekreds, kunne overdragelsen ikke ske med goodwill, uanset at der var en fremtidig indtjening.

⁷⁰ Det kan ikke udelukkes at kundekredsen kan bestå af en eller ganske få kunder. Det vil afhænge af en konkret vurdering, jf. TFS 1997.222 HR.

⁷¹ TSS-cirkulære nr. 2000-10.

⁷² Skatteministeriets vejledning til brug for koncerninterne overdragelser ”Transfer Pricing; kontrollerede transaktioner; værdiansættelse” af 21. august 2009.

⁷³ Jf. Juridisk vejledning pkt. C.C.6.4.1.2., udgivet marts 2019 af Karnov Group Danmark A/S.

Beregningsreglen tager udgangspunkt i virksomhedens regnskabsmæssige resultater de seneste 3 indkomstår forud for overdragelsen. Det er resultatet før skat reguleret for renteindtægter, renteudgifter, finansielle kursreguleringer, goodwillafskrivninger og ekstraordinære poster⁷⁴ m.v. vedrørende virksomhedsaktiviteten, der bruges til at beregne virksomhedens indtjeningsevne.

Der beregnes et vejet gennemsnit af indtjeningen, så sidste år før overdragelsen medregnes med 3/6, 2. sidste år før overdragelsen medregnes med 2/6, og 3. sidste år før overdragelsen medregnes med 1/6. Hvis indtjeningen er konstant stigende over de 3 år tillægges 50% af forskellen mellem 3. sidste år og sidste år. Hvis indtjeningen er konstant faldende over de 3 år fratrækkes 50% af forskellen mellem 3. sidste år og sidste år. Dette tillæg henholdsvis fradrag er udtryk for virksomhedens udviklingstendens.

Driftsherreløn:

Herefter fratrækkes driftsherreløn til indehaveren. Driftsherrelønnen udgør 50% af den beregnede indtjeningsevne, dog minimum 250.000 kr. og maksimalt kr. 1.000.000. Er virksomheden drevet i selskabsform, skal der ikke reduceres for driftsherreløn, idet lønnen i denne situation er fragået i selskabets resultat før skat.

Det bemærkes at driftsherreløn fratrækkes efter beregning af indtjeningsevnen i personligt ejede virksomheder, mens driftsherreløn fratrækkes før resultatet før skat og dermed også før beregning af indtjeningsevnen i kapital-selskaber. Driftsherreløn i kapital-selskaber kan således påvirke beregningen af indtjeningsevnen og dermed beregningen af goodwill.

Forrentning af driftsrelevante aktiver:

Efter fradrag af driftsherreløn skal der ske reduktion af en rente af de driftsrelevante aktiver. Driftsfremmede aktiver indgår ikke i aktivmassen, som skal forrentes. Driftsfremmede aktiver kan f.eks. være likvide beholdninger, værdipapirer, bogført værdi af goodwill, udlejningsaktiver med mere. De driftsrelevante aktiver forrentes med kapitalafkastsatsen med tillæg af 3%.

⁷⁴ Efter goodwillcirkulærets tilblivelse er årsregnskabslovens bestemmelser om ekstraordinære poster ændret, så der ikke i årsregnskabsloven findes ekstraordinære poster. De poster som tidligere ville være ekstraordinære, er nu klassificeret som andre driftsindtægter eller andre driftsudgifter samt omtalt i en særlig note. Det må antages at der fortsat skal reguleres for ekstraordinære poster i goodwillberegningen.

Rest til forrentning af goodwill

Restbeløbet skal kapitaliseres ud fra en konkret vurdering af den erhvervede goodwill's levetid og købers krav til forrentning. Forrentningssatsen varieres i takt med ændringer i kapitalafkastsatsen.

Kapitaliseringsfaktoren udtrykker forholdet mellem det forventede årlige afkast i form af en forrentningsprocent og goodwillens forventede levetid. Forrentningsprocenten bliver normalt fastsat til kapitalafkastsatsen efter virksomhedsskattelovens §9 med tillæg af 8 %.

Levetiden for goodwill afhænger af virksomhedens aktiviteter og produkter. For virksomheder, hvis produkter nærmest har karakter af standardprodukter, kan levetiden passende sættes til 7 år.⁷⁵

Som eksempler på faktorer, der er afgørende for levetiden for erhvervet goodwill, kan nævnes:

- Type og kompleksitet af virksomhedens produkter og/eller tjenesteydelser. F.eks. må det antages, at goodwill har en længere levetid, når der er tale om produktion og/eller salg af helt unikke produkter/tjenesteydelser. Modsat når der er tale om produktion/salg af standardiserede og masseproducerede produkter
- Produktion/forhandling af et indarbejdet og anerkendt varemærke må forventes at have en forlængende effekt på goodwillens levetid
- Hvis køber i løbet af kort tid ved etablering af en helt ny virksomhed kan opbygge en goodwill svarende til den, der er knyttet til den aktuelle virksomhed, må goodwill forventes at have en forholdsvis kort levetid. Dette gælder f.eks. mindre håndværksvirksomheder.

Goodwill der knytter sig til afdødes person skal ikke medregnes. Det må derfor vurderes om den beregnede goodwill helt eller delvist er knyttet til personen eller til virksomheden. Er en del af goodwill knyttet til afdøde, må dette betyde at levetiden for goodwill er kortere.⁷⁶ Hertil kommer, at en køber har en større risiko ved handel med et dødsbo, og derfor vil køberen normalt kræve en højere rente (risikotillæg).

⁷⁵ Jf. SKM2002.50.LSR

⁷⁶ Jf. SKM2001.190.LR

Den goodwillværdi, der fremkommer ved brug af den vejledende beregningsmodel skal altid underkastes en prøvelse af, om den beregnede værdi svarer til den reelle handelsværdi eller ej.

F.eks. kan en uafhængig køber være villig til at betale et beløb for goodwill, selvom goodwillværdien beregnet efter den vejledende anvisning er nul eller negativ. Tilsvarende kan der være situationer, hvor der kan beregnes en positiv værdi efter anvisningen, men hvor en uafhængig tredjemand ikke vil betale for goodwill.

Følgende forhold kan føre til en justering af den beregnede værdi:

- Vedbegrundede forventninger til fremtiden, eventuel baseret på indgåede aftaler om fremtidige ydelser
- Udviklingen fra afslutningen af sidste regnskabsperiode til tidspunktet for overdragelsen
- Situationer, hvor indehaver eller medarbejdere med afgørende indflydelse på virksomhedens indtjening ikke følger med virksomheden
- I tilfælde, hvor virksomhedens indtjening udelukkende eller i det væsentligste er baseret på en eller ganske få store kunder, vil beregningsmodellen være mindre anvendelig. Der bør derfor ske et nedslag som udtryk for den usikkerhed, der er forbundet med dette
- Hvis virksomhedens indtjening i de foregående år har været påvirket af store engangsindtægter- eller udgifter, herunder f.eks. betydelige forsknings- og udviklingsudgifter, ekstraordinært store tab på debitorer eller ekstraordinært store finansielle indtægter eller udgifter

Af bemærkningerne til lov nr. 683 af 8. juni 2017 om nedsættelse af boafgift i forbindelse med generationsskifte fremgår det, at regeringen, af hensyn til at et generationsskifte kan gennemføres så enkelt som muligt, har fundet det væsentligt, at der er gennemsigtighed og forudberegnelighed for virksomhederne i forhold til principperne og retningslinjerne for værdiansættelsen af virksomheden.

Derfor ønsker regeringen i sammenhæng med lovforslaget at sikre, at der fremover påhviler Skattemyndigheden at godtgøre, hvis en værdiansættelse efter aktie- og goodwillcirkulærerne ikke giver et retvisende udtryk for handelsværdien.⁷⁷ Det er således skattemyndighederne, som skal løfte bevisbyrden for at goodwill ikke er retvisende.

⁷⁷ Jf. juridisk vejledning 2019, punkt C.C.6.4.1.2.

14.3 Unoterede kapitalandele

Værdiansættelsen af unoterede aktier og anparter skal i henhold TSS-cirkulære 2000-09 pkt. 1. fastsættes til handelsværdien. Dette fremgår af Skats styresignal af 5. februar 2015⁷⁸ i forbindelse med ophævelse af værdiansættelsescirkulærets pkt. 17 og 18 om værdiansættelse af unoterede aktier og anparter.

Hvis de unoterede aktier/anparter har været omsat for nyligt mellem uafhængige parter, og de stedfundne omstændigheder ved overdragelsen, anses for egnede som grundlag for handelsværdien, kan overdragelsesværdien anvendes i dødsboet. Foreligger der ikke sammenlignelige handler, må handelsværdien opgøres efter hjælpereglen i TSS-cirkulære 2000-09⁷⁹.

Hjælpereglen er en vejledende regel, som går ud på at finde substansværdien af selskabets enkelte aktiver, herunder goodwill med fradrag af kursværdien af gældsposter og hensættelser til udskudt skat.

Ved beregning af handelsværdien af de unoterede aktier eller anparter tages udgangspunkt i selskabets indre værdi (egenkapitalen) med følgende reguleringer:

- Den regnskabsmæssige værdi af ejendomme reguleres til den seneste kendte ejendomsvurdering med tillæg af ombygningsudgifter der ikke indgår i ejendomsvurderingen. Udenlandske ejendomme medtages til den bogførte værdi.
- Ejerandele i associerede⁸⁰ og tilknyttede selskaber⁸¹, reguleres til handelsværdien opgjort efter hjælpereglen. Er handelsværdien kendt f.eks. på grund af nylige handler e. lign, skal denne anvendes.
- Goodwill og andre immaterielle aktiver medtages til værdien opgjort efter TSS-cirkulære nr. 2000-10.

⁷⁸ SKM.2015.96SKAT

⁷⁹ Jf. TSS-Cirkulære nr. 2000-09, pkt. 2.

⁸⁰ Begrebet associeret virksomhed er udgået af årsregnskabsloven (LBK nr 838 af 08/08/2019) og erstattet med begrebet Kapitalinteresse. Definitionen af begrebet er uændret og er: En virksomheds eller en virksomhed og dennes dattervirksomheders ret over egenkapital i en anden virksomhed, når formålet med besiddelsen er at fremme virksomhedens egne aktiviteter gennem en varig tilknytning til den anden virksomhed. Ret over egenkapital i en anden virksomhed formodes at være en kapitalinteresse, når rettigheden udgør mindst 20 pct. af egenkapitalen i den anden virksomhed. jf. Årsregnskabsloven bilag 1 afsnit B punkt 6.

⁸¹ En tilknyttet virksomhed er: En virksomheds dattervirksomhed, dens modervirksomhed og dennes dattervirksomhed. En dattervirksomhed er en virksomhed, der er underlagt bestemmende indflydelse af en modervirksomhed, jf. Årsregnskabsloven bilag 1 afsnit B punkt 7.

- Udskudt skat (netto) medtages og reguleres under hensyntagen til ovennævnte korrektioner. Negativ udskudt skat kan medtages, dog kun til værdi under pari.

Ved værdiansættelsen tages der ikke hensyn til vedtægtsmæssige begrænsninger i kapitalandelens omsættelighed, idet den byrde, der består i, at kapitalandelene skal tilbydes medaktionærer eller selskabet til en vis kurs, modsvares af en tilsvarende ret til at erhverve til salg udbudte kapitalandele på tilsvarende vilkår. Der tages heller ikke hensyn til, om kapitalandelene er majoritets- eller minoritetsandele.⁸²

Cirkulære nr. 2000-09 om værdiansættelse af unoterede aktier og anparter er ikke bindende for skattemyndighederne. Ifølge styresignalet anføres at cirkulæret fremover vil kunne anvendes i mindre selskaber med en jævn indkomstudvikling og ingen eller begrænsede immaterielle anlægsaktiver.

Princippet i cirkulæret kan således ikke uden videre forventes anerkendt af skattemyndighederne for kapitalandele i større selskaber med mere komplicerede forhold. I disse situationer vil det være nødvendigt at bruge principperne i værdiansættelsesvejledningen vedrørende Transfer Pricing m.v. af august 2009 (E nr. 238). Værdiansættelsesvejledningen anvender en discounted cash flow model, som tager udgangspunkt i en opgørelse af virksomhedens fremtidige pengestrømme tilbagediskonteret med en rente. Renten fastsættes ud fra afkastkrav og risiko for den konkrete investering.

Hvis en værdiansættelse efter cirkulære TSS2000-09 af boet antages at have en for høj værdi, f.eks. som følge af at beregningen tager sit udgangspunkt i historiske realiserede regnskabstal, vil det være muligt for boet at udarbejde en værdiansættelse efter værdiansættelsesvejledningen E nr. 238.⁸³ Herved bliver virksomhedens værdi beregnet efter fremtidige frie pengestrømme tilbagediskonteret til overdragelsesdagen. Det vil være en fordel at anvende værdiansættelsesvejledningen i stedet for TSS-cirkulære 2000-09, hvis afdøde har haft væsentlig indflydelse på driften af virksomheden og det må antages at de fremtidige resultater vil være væsentlig mindre end de historiske resultater.

Hvis boet ønsker at begrænse den usikkerhed som er forbundet med værdiansættelsen af unoterede kapitalandele, kan boet lade værdiansættelsen af kapitalandelene foretage ved brug af en sagkyndig vurderingsmand, jf. dødsboskiftelovens § 92.

⁸² Jf. Styresignal nr. SKM.2015.96.SKAT vedrørende ophævelse af pkt.17 og 18 i værdiansættescirkulæret.

⁸³ Jf. skattestyrelsens værdiansættelsesvejledning af 21. januar 2019 vedrørende "Transfer Pricing; kontrollerede transaktioner; Værdiansættelse", kapitel 2 afsnit 6.

Det er boet (arvingerne) der bestemmer værdiansættelsen i boet. Hvis boet ikke har fået udført en sagkyndig vurdering og SKAT er uenige i værdiansættelsen, kan SKAT selv foretage en værdiansættelse eller anmode skifteretten om, at der udmeldes en sagkyndig til at forestå en vurdering.

Værdiansættelsen af de unoterede aktier eller anparter kan svinge meget, afhængig af hvilke forudsætninger der anvendes ved beregningen. Derfor er det væsentligt for vurdering af, om boet er skattefritaget eller ej, hvilken værdi disse aktiver sættes til i boet.

Hvis selskabet besidder ejendomme, kan det medføre at værdiansættelsen af selskabets ejerandele bliver forholdsvis lav. Dette skyldes at ejendomme optages til seneste offentlige ejendomsvurdering, som traditionelt er lavere end markedsværdien.

Hvis selskabets fremtidige resultater forventes at blive væsentligt ringere end de historiske resultater og anvendelse af cirkulære TSS2000-09 og TSS2000-10 ikke giver et retvisende billede, vil det være en fordel at beregne selskabets værdi ud fra værdiansættelsesvejledningen.⁸⁴ Dette skyldes, at værdiansættelsen vil være mindre ved anvendelse af fremtidige regnskabsdata i stedet for historiske regnskabsdata.

14.4 Børsnoterede aktier, andre værdipapirer og fordringer

Aktier samt tegningsretter og konvertible obligationer, der noteres på et reguleret marked, ansættes til den nærmest forud for skæringsdagen gældende børskurs.⁸⁵

I særlige tilfælde kan der afviges fra børskursen, hvis f.eks. selskabet kort efter overdragelse er gået konkurs eller hvis omsætningen i aktien er så ringe at købskursen ikke kan antages at være reelt udtryk for handelsværdien.⁸⁶

Børsnoterede obligationer og lignende må ansættes til den nærmest forud for skæringsdagen gældende køberkurs.

⁸⁴ Jf. SKM.2015.96. Skat pkt. 4.

⁸⁵ Det er købskursen som anvendes, Jf. Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning, 6 udgave, side 311.

⁸⁶ Jf. Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning, 6. udgave, side 311 og 312.

Pante- og gældsbreve ansættes til den kursværdi, som må skønnes ud fra det aktuelle renteniveau samt pantebrevets sikkerhed og afdrags- og rentevilkår.⁸⁷ Uerholdelige fordringer, der kan dokumenteres uerholdelige ved udlæg eller på anden måde, kan kursfastsættes til nul.⁸⁸

Arvingsgæld, som f.eks. anfordringslån uden rente og afdrag, kursfastsættes som udgangspunkt til kurs pari.

14.5 Indbo og løsøre i øvrigt

Indbogenstande værdiansættes til handelsværdien. Handelsværdien for kunstgenstande, antikviteter og malerier mv. ansættes særskilt for hver enkelt genstand. Hvis disse genstande er vurderet af en sagkyndig med særligt kendskab hertil, vil skattestyrelsen normalt acceptere denne vurdering.⁸⁹ Skattestyrelsen er dog ikke bundet af vurderingen.

Privat indbo, der ikke omfatter særligt værdifulde kunstgenstande m.v. accepteres normalt sat til en samlet lav vurdering.

14.6 Indestående i interessentskaber eller kommanditselskaber

Interessentskaber og kommanditselskaber skal indgå i boet med den hertil hørende andel af handelsværdien af aktiverne og passiverne. For større anpartsprojekter kan der indhentes et købstilbud, som i givet fald kan anvendes som handelsværdien.

Hvis der i ejeraftalen er fastsat begrænsninger i adgangen til lade ejerandelen indgå i dødsboet, f.eks. ved at dødsboet alene har krav på udbetaling af kapitalkontoen, kan værdien af ejerandelen værdiansættes til kapitalkontoen.⁹⁰

⁸⁷ Jf. Værdiansættelsescirkulæret pkt. 19.

⁸⁸ Jf. Værdiansættelsescirkulæret pkt. 20.

⁸⁹ Jf. Værdiansættelsescirkulæret pkt. 27.

⁹⁰ Jf. Værdiansættelsescirkulæret pkt. 31. 2 afsnit.

Der er således mulighed for, at kapitalandele kan værdiansættes til kapitalkontoen, hvis det er aftalt i ejeraftalen. Hvis interessentskabet eller kommanditselskabet er ejet med nære pårørende, vil der kunne være en fordel herved.

14.7 Passiver

Passiver kan normalt værdiansættes til den nominelle værdi. Dette gælder såvel egentlige gældsforpligtelser som prioritetsgæld i fast ejendom. Prioritetsgæld i fast ejendom kursomregnes således ikke.⁹¹ Har boet prioriteret en fast ejendom under bobehandlingen, kan det faktiske kurstab og omkostningsbeløb fratrækkes.⁹²

14.8 Passivposter og udskudte skatter

Hvis der knytter sig et fremtidigt skattetilsvær på et aktiv, kan der hensættes et beløb til dækning af denne skat, hvis aktiver udloddes fra boet med succession. Hvis boet er skattefritaget jf. DBSL § 6, kan der ikke hensættes passivposter eller udskudt skat, idet udlodningen af aktiverne ikke udløser skatter.

Der er valgfrihed mellem anvendelse af passiv poster og udskudte skatter, der kan dog kun fås enten passivpost eller udskudt skat for et givet aktiv.⁹³ Passivposterne beregnes som en procent af den lavest mulige skattepligtige fortjeneste, der ville være fremkommet ved aktivernes salg fra boet på skæringsdagen i boopgørelsen eller dagen for aconto udlodningen.⁹⁴

Passiv poster kan aftales mellem efterlevende ægtefælle, arvinger og legatarer og boet⁹⁵, men der kan ifølge boafgiftslovens §13a maksimalt gives følgende procenter af den mindst mulig opgjorte skattemæssige fortjeneste:

Fortjeneste der ikke er kvalificeret som aktieindkomst efter PSL	30%
--	-----

⁹¹ Jf. Værdiansættelsescirkulæret pkt. 44.

⁹² Jf. Værdiansættelsescirkulæret pkt. 47.

⁹³ Jf. SKM2011.406.SKAT styresignal om værdiansættelse ved overdragelser med succession.

⁹⁴ Jf. Dødsbøbeskatning side 175 af Tax Partner, ekstern lektor Ole Aagesen.

⁹⁵ Jf. Boafgiftslovens §13a, stk. 6.

Fortjeneste der efter PSL er kvalificeret som aktieindkomst 22%

Virksomhedsordning, kapitalafkastordning og konjunkturudligningskonto⁹⁶

Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 1987-1990	0%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 1991	9%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 1992-1998	12%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 1999-2000	13,5%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 2001-2004	15%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 2005-2006	16,5%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 2007-2013	18,75%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 2014	19,1%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 2015	19,9%
Opsparet overskud med tillæg af virksomhedsskat foretaget i 2016 eller senere	21%

Udskudt skat

Som alternativ til passivposter kan boet vælge en konkret værdiansættelse af den udskudte skat. Den udskudte skat skal opgøres for hvert enkelt aktiv ved valg af den lavest mulige skattemæssige fortjeneste.

Kursfastsættelsen af den udskudte skat skal ske ud fra en konkret vurdering. Der er ikke i styresignalet taget stilling til, hvordan skatteforpligtelsen skal værdiansættes.

Ved kursfastsættelsen skal der tages udgangspunkt i den skat som overdrageren frigøres for.⁹⁷ Den udskudte skat skal fastsættes under hensyn til aktivets forventede levetid⁹⁸, størrelsen på den

⁹⁶ Konjunkturudligningskonto gælder dog kun fra og med 1993, idet ordningen ikke fandtes før 1993.

⁹⁷ Jf. SKM2014.751.SR og Landsskatterettens sag nr. 15-0468899, hvor der ikke blev taget hensyn til at modtageren påtog sig en større skat end overdrageren blev frigjort for. Sagen drejede sig om kursfastsættelse af latent skat vedrørende succession i en landbrugsejendom. Modtageren vil som følge af succession ikke kunne benytte handelsværdien på ejendommen i sin fremtidige opgørelse af ejendomsavance, men var bundet af successionens regler om indtræden i overdragerens skattemæssige anskaffelsessum.

⁹⁸ Efter SKATs opfattelse, vil fx kursværdien af den latente skat, der knytter sig til driftsmidler, som forventes skrottet inden for få år, udgøre nul, idet der ved skrotningen ikke udløses nogen skat, men måske et tab. Jf. SKM 2014.751.SR

fremtidig forventede realiserede skat, hvornår skatten forventes at forfalde samt renteniveauet pro anno efter skat.

14.9 Opsummering værdiansættelse

Et skattefritaget dødsbo måles alene på værdien af aktiver og værdien af nettoformuen. Derfor er det naturligvis meget vigtigt, hvordan boets aktiver og passiver opgøres og værdiansættes.

Betydningsfulde aktiver hvor boet har væsentlig indflydelse på værdiansættelsen udgør først og fremmest fast ejendom, erhvervsmæssig virksomhed med knyttet goodwill og ejerandele i kapital-selskaber.

For ejendomme, bortset fra næringsejendomme, kan boet som udgangspunkt vælge den senest kendte offentlige vurdering, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Særlige omstændigheder kan foreligge, hvor der gives arveafkald som led i bodelingen, hvor der foreligger en vurdering eller en belåning af ejendommen, som kunne tyde på at ejendommen har en anden værdi end i boopgørelsen. Dette er alle forhold som boet kan kontrollere. Derfor har boet en betydelig indflydelse på værdiansættelsen af fast ejendom.

Ved værdiansættelse af virksomheder og kapital-selskaber indgår en beregning af goodwill. I goodwillcirkulæret beregnes goodwill på baggrund af historiske resultater. Dette medfører, at ejeren i tiden op til dødsfaldet kan disponere således at goodwill vil blive minimeret. Dette kan f.eks. ske ved afholdelse af ekstra udgifter, investeringer. F.eks. vil afholdelse af ekstra løn, til indehaveren eller ægtefællen, i et kapital-selskab påvirke beregningen af goodwill.

For børsnoterede aktier og tilsvarende aktiver kan det vælges at a conto udlodde, når aktiekursen er lav. Herved opnås at værdiansættelse fastlåses på udlodningstidspunktet, i stedet for værdien på tidspunktet for boets afslutning.

For indestående i interessentskaber og kommanditselskaber kan det aftales mellem deltagerne i selskabet, at der alene skal udbetales kapitalkontoen ved dødsfald. I så fald kan andelen i interessentskabet eller kommanditselskabet værdiansættes til kapitalkontoen.

På passivside kan udskudte skatter indregnes ved brug af passivposter eller ved en individuel vurdering af kursværdien af den konkrete udskudte skat. Ved kursfastsættelsen tages højde for aktivets forventede levetid, den forventede kredittid på skatten samt renteniveauet efter skat.

SKATTEPROVENU - SKATTEFRITAGNE DØDSBOER

15.1 Vurdering af skatteprovenuet fra dødsboskatteloven

Det er en umådelig vanskelig opgave at estimere provenutabet ved skattefritagne dødsboer. Dette skyldes, at der ikke er registreringer af hvor mange skattefritagne dødsboer der findes og hvilken skat de ville skulle have betalt, hvis de havde været skattepligtige.

Alle vil kunne få et skattefritaget dødsbo. Det er alene et spørgsmål om at give gaver eller udføre andre dispositioner før eller efter dødsfaldet, som beskrevet i kapitlerne 11 og 12. Med den forudsætning in mente burde der ideelt set ikke være noget skatteprovenu fra dødsboer. Det må således forventes, at skatteprovenuet fra dødsboer enten vedrører mellemprioroden eller dødsboer, som ikke er skatteoptimeret.

Jeg vil forsøge at beregne, hvor meget skatteprovenu boprioroden har indbragt staten. Det vil sige den del af skatteprovenuet, som kan henføres til prioroden fra dødsfaldet til boet afslutningsdag. På baggrund af denne beregning vil jeg vurdere, om det kunne tyde på, at der mangler et skatteprovenu fra skattefritagne dødsboer.

Beregning af skatteprovenu for mellemprioroden

Mellemprioroden løber fra første dag i dødsåret til og med dødsdagen. Under den forudsætning af dødsfaldene er ligeligt fordelt over indkomståret, vil det være en rimelig antagelse af mellemprioroden har en varighed på 6 måneder.

Ifølge Danmarks Statistik har personer der er 60 år eller ældre i 2018 haft følgende indkomst.

Indkomst 2018 hele landet (kr.)	60-64 år	65-69 år	70-74 år	Over 74 år	Gennemsnit
Mænd og kvinder	392.161	300.958	274.187	251.717	304.756

På baggrund af denne statistik er det min vurdering af indkomsten i en mellempriorode udgør ca. 150.000 svarende til 50% af indkomsten for personer der dør, når de er 60 år eller ældre.

En skattepligtig indkomst på 150.000 kr. ville alt andet lige medføre en dødsboskat på kr. 75.000 med fradrag af mellempriorodefradrag på 13.200. kr., eller i alt 61.800 kr. pr. person. Da der er

afsluttet 18.253 boer, må skatten af melleperioden udgøre 18.253 gange 61.800 kr., svarende til 1.128 mio. kr.

Beregning af skatteprovenu for boperioden

Det er muligt at skønne over skatteprovenuet for boperioden, ved at finde de skattebeløb som er indgået vedrørende dødsboskat og herfra trække den skønnede skat vedrørende melleperioden.

Skatteministeriet har udarbejdet en statistik over provenuet af dødsboskat for årene 2013-2020 på baggrund af tal fra Danmarks Statistik. For årene 2013-2018 er tallene baseret på dataudtræk fra Danmarks Statistik. For årene 2019-2020 er tallene baseret på Finansministeriets udskrivningsgrundlag. Provenuet fra dødsbobskatningen er således:

Ifølge Skatteministeriet er der indgået følgende beløb i dødsboskat for perioden 2013-2020.⁹⁹

SKATTER I MIO.KR.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dødsboskat	2.400	2.200	2.400	2.300	1.700	2.500	3.400	2.600

Da tallene for perioden 2013 til og med 2018 er realiserede tal, vil jeg anvende gennemsnittet af disse som grundlag for mit skøn over skatteprovenuet fra dødsboer. Det gennemsnitlige provenu fra dødsboskat for perioden 2013-2018 inkl. har udgjort 2.250 mio. kr.

Dette tal skal sammenholdes med, hvor mange dødsboer, der har været i samme periode.

Ifølge statistik fra Domstolsstyrelsen, er der afsluttet følgende skiftesager i perioden 2013-2018.¹⁰⁰

Antal afsluttede skiftesager	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Gennemsnit
Privat skifte	11.436	11.630	11.869	11.850	11.251	12.040	11.679
Bobestyrerskifte	6.545	6.465	6.867	6.790	6.473	6.299	6.573
I alt	17.981	18.095	18.736	18.640	17.724	18.339	18.253

Det gennemsnitlige antal afsluttede skiftesager for perioden 2013-2018 har udgjort 18.253 pr. år. I samme periode har det gennemsnitlige skatteprovenu udgjort 2.250 mio. kr. pr. år.

⁹⁹ Statistikken findes på skatteministeriets hjemmeside. <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/provenuoversigter/skatter-provenuet-af-person-og-selskabsskatter>

¹⁰⁰ Statistikken findes på Domstolsstyrelsens hjemmeside. <http://www.domstol.dk/om/talogfakta/statistik/Pages/skiftesager.aspx>

Det gennemsnitlige skatteprovenu pr. skiftet dødsbo, kan beregnes som 2.250 mio. kr. minus skat vedrørende mellemprioden 1.128 mio.kr., i alt kr. 1.122 mio. kr. divideret med 18.253 skiftede boer, svarende til 61.467 kr. pr. bo. Skatteprovenuet skal ses i forhold til hvor stor bobeholdningen er.

Opgørelse af boets nettoformue

Boets nettoformue kan estimeres på baggrund af de indgåede arveafgifter. Ifølge Skatteministeriet er der indgået følgende beløb i arveafgift for perioden 2013-2020.¹⁰¹

ARVEAFGIFTER I MIO.KR.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Arveafgift ¹⁰²	3.900	3.900	5.200	4.200	4.400	4.800	5.900	5.800

Da tallene for perioden 2013 til og med 2018 er realiserede tal, vil jeg anvende gennemsnittet af disse til som grundlag for mit skøn over den gennemsnitlige nettoformue i dødsboer.

Arveafgiften er beregnet af afgiftsgrundlaget i boet. Arveafgiftens størrelse afhænger af, om arve- modtageren kan henføres til arveklasse 1¹⁰³ (nær familie) eller arveklasse 2 (anden familie)¹⁰⁴.

I arveklasse 1 betales 15 % i arveafgift, mens der i arveklasse 2 betales 36,25¹⁰⁵ % i arveafgift. Det må antages at langt den største del af arven går til personer omfattet af arveklasse 1. Jeg har i beregningen forudsat at 90% af arven går til personer i arveklasse 1 og 10% af arven går til personer i arveklasse 2.

Under denne forudsætning kan afgiftsgrundlaget beregnes som den gennemsnitlige arveafgift pr. år divideret med den vægtede arveafgift for klasse 1 og 2¹⁰⁶. Dette giver et afgiftsgrundlag på 25.693 mio. kr. Der var i alt 18.253 skiftede boer, hvorfor afgiftsgrundlaget pr. bo udgør 25.693 mio. kr. divideret med 18.253 boer, svarende til et afgiftsgrundlag på 1,408 mio. kr. pr. bo. For at finde

¹⁰¹ Statistikken findes på skatteministeriets hjemmeside. <https://www.skm.dk/skattetal/statistik/provenuoversigter/skatter-provenuet-af-person-og-selskabsskatter>

¹⁰² Jf. Arveafgiften for perioden 2013 – 2018 fremgår også af Danmarks statistik – Skatter og afgifter efter type og tid, pkt. 4.2.1. Heraf fremgår at det alene er arveafgift.

¹⁰³ Jf. Boafgiftslovens § 1 stk. 1. Omfatter blandt andet Forældre, børn, børnebørn, stedbørn og disses børn.

¹⁰⁴ Jf. Boafgiftslovens § 1 stk. 2. Omfatter blandt andet søskende og deres børn.

¹⁰⁵ Først betales 15% af arven med tillæg yderligere 25% i afgift af arven minus 15% afgiften. Den samlede arveafgift bliver herefter 36,25%.

¹⁰⁶ Beregningen vil være således: 4.400 mio. kr. divideret med 15% afgift gange 9/10 plus 36,25% afgift gange 1/10.

nettoformuen i et gennemsnitligt bo skal tillægges det gennemsnitlige bundfradrag, som skønsmæssigt udgør ca. 0,3 mio. kr. Nettoformuen i dødsboer kan herefter skønnes til 1,7 mio. kr.

Dødsboskatten udgør, jf. beregningerne ovenfor, udgør ca. 61 t.kr. Den effektive beskatning udgør således ca. kun 3,6% af boformuen. Det må derfor konkluderes at beskatningsprocenten er meget beskeden og at det kunne tyde på at der muligvis kan mangle et skatteprovenu.

15.2 Tab af skatteprovenu ved skattefritagne dødsboer

Der kan være følgende mulige årsager til at skatteprocenten og skatteprovenuet er meget lavt.

1. Det kan være at boerne generelt ikke besidder skattepligtige aktiver af betydning.
2. Det kan være at aktiver med større latent skat udloddes med succession.
3. Det kan være at boer bevist eller ubevist gøres skattefritagne.

Punkt 1 og 2 medfører ikke noget provenutab. Hvis der succederes i skattemæssige avancer, må det antages at skatten bliver betalt senere. Derimod medfører punkt 3 et provenutab, idet de skattemæssige avancer der indgår i et skattefritaget dødsbo, aldrig kommer til beskatning.

Et skattefritaget dødsbo har en begrænsning idet aktiver og nettoformue ikke kan overstige en beløbsgrænse i 2020 på 2.966.200 kr. De væsentligste provenutab fra skattefritagne dødsboer vedrører følgende aktiver:

1. Børsnoterede aktier
2. Unoterede kapitalandele
3. Skattepligtig fast ejendom

Provenutab vedrørende børsnoterede aktier

Grunden til at der kan opstå væsentligt provenutab vedrørende børsnoterede aktier i dødsboer, er at børsnoterede aktier for personer beskattes efter et realisationsprincip. Når aktier beskattes efter et realisationsprincip, vil avance først blive opgjort når aktien sælges. Har aktierne været ejet meget

længe kan der være oparbejdet betydelige skattemæssige avancer. Udloddes disse aktier fra et skattefritaget dødsbo, vil disse avance aldrig blive beskattet.

Det maksimale provenutab for aktier vil udgøre ca. 42% af aktieavancen. Hvis boets formue udgør 2.966.200 og aktierne er anskaffet for et beløb tæt på nul, vil provenutabet (skattebesparelsen) udgøre ca. 1,2 mio. kr.

Provenutab vedrørende unoterede kapitalandele

Det væsentligste provenutab vedrørende unoterede kapitalandele opstår, fordi aktieavancebeskatning af akkumuleret indkomst i kapitalselskabet kan udskydes til realisationstidspunktet.

Mange personer har et holdingselskab, som fungerer som deres pensionskasse. Holdingselskabets formue stammer ofte fra en tidligere erhvervsmæssig aktivitet. Ved at opretholde holdingselskabet kan ejere modtage løbende udbytte og derved tilpasse holdingselskabets formue til grænsen for skattefritaget dødsbo.

Er holdingselskabets formue det samme som beløbsgrænsen for skattefritagne dødsboer og er der ikke andre aktiver i boet vil tabet af skatteprovenuet (skattebesparelsen) udgøre ca. 1,2 mio. kr.

Er selskabet imidlertid stiftet ved brug af lov om skattefri virksomhedsomdannelse, kan skattetabet være betydeligt større. Dette skyldes at der ved anvendelse af lov om skattefri virksomhedsomdannelse kan være en negativ anskaffelsessum på ejerandelene. Den negative anskaffelsessum er udtryk for at indehaveren har fået udskudt de skatter, som ville være udløst ved en omdannelse til handelsværdi.¹⁰⁷ Indgår et selskab med negativ anskaffelsessum i et skattefritaget dødsbo, vil provenutabet (skattebesparelsen) blive forøget med skatteværdien af den negative anskaffelsessum. Tabet kan være betydeligt.

Provenutab vedrørende skattepligtig fast ejendom

Provenutab på fast ejendom kan opstå som følge af genvundne afskrivninger eller ejendomsavance. Avancerne opgøres først på realisationstidspunktet. Hvis et skattefritaget dødsbo sælger en fast

¹⁰⁷ Det kan omfatte avancer på salg af aktiver, mens også f.eks. skat af opsparet overskud i virksomhedsordningen.

ejendom med en betydelig skattemæssig avance til en tredjemand, vil boet ikke blive beskattet heraf. Dette er muligt, fordi skattepligtigsmålingen foretages ved boets afslutning.

Det maksimale provenutab i denne situation ville være, hvis avancen var så stor at boets formue primo med tillæg af nettoprovenuet ved salg af ejendommen ville udgøre grænsen for skattefritaget dødsbo. Provenutabet ville maksimalt være 2,966 mio. kr. gange 50%, svarende til ca. 1,5 mio. kr.

15.3 Samlet vurdering

Det er vanskeligt at sige noget præcist om tab af skatteprovenu ved skattefritagne dødsboer, men det er helt sikkert, at der er mulighed for at der tabes betydelige skatter på de boer som har store latente skatter og som er i stand til at planlægge et skattefritaget dødsbo. Størrelsen af skattetabet er formentlig proportionalt med antallet af bobehandlere, advokater, revisorer m.fl. som er kapable til at rådgive om reglerne for skattefritagne dødsboer.

SAMMENFATNING OG KONKLUSION

16. Sammenfatning og konklusion

Formålet med reglerne om skattefritagne dødsboer er at forenkle reglerne for arvingerne, bobehandlerne, rådgiverne og administrationen. Folketinget er indforstået med at forenklingen kan medføre et mindre tab af skatteprovenu.

Hensigten med forenkling af skattereglerne om skattefritagne dødsboer i nogen grad opfyldt, idet boet ikke skal udarbejde en skatteopgørelse. Derimod medfører skattefritagne dødsboer, at det er nødvendigt at overveje hvordan man sikrer sig et skattefritaget dødsbo, samt hvad som skal indgå i boet. I dag er skattesystemer indrettet således at mange skattetal bliver beregnet automatisk af skattemyndigheder. Det gælder f.eks. pensioner, renter, gevinst og tab på børsnoterede værdipapirer, ejendomsbeskatning mv. Det kan derfor sættes spørgsmål ved, om det er vanskeligt at udarbejde en selvangivelse for et dødsbo i dag.

Reglerne om skattefritagne dødsboer er meget komplicerede. Det er en legeplads for eksperter og ikke en opgave for almindelige borgere. Planlægges et dødsbo omhyggeligt vil alle personer uanset indkomst- og formue være i stand til at få et skattefritaget dødsbo. Det er muligt fordi aktiver og nettoformue kan tilpasses til grænserne for skattefritagne dødsboer, ved blandt andet at give gaver, udføre forskellige former for formuertilpasninger, værdiansættelser mv.

Hertil kommer at skattefritagne dødsboer rummer mulighed for at en ægtefælle til en afdød person, kan udlodde egne aktiver, som en del af afdødes skattefritagne dødsbo.

Ved at udføre dispositioner før dødsdagen kan det desuden besluttes hvilke aktiver, der skal indgå i dødsboet. Dette medfører, at boet optimalt set, vil indeholde alle de aktiver som rummer en betydelig udskudt skat. Disse aktiver vil typisk være børsnoterede aktier, unoterede kapitalandele med eller uden negativ anskaffelsessum og skattepligtig fast ejendom.

Skatteprovenuet fra dødsboskat i perioden 2013-2018 har udgjort ca. 2,25 mia. kr., hvoraf ca. 1,1 mia. kr. skønnes at vedrøre skat for boperioden. Skatten udgør ca. 3,6% af dødsboernes formue. Det er ikke muligt at opgøre et skattetab som følge af skattefritagne dødsboer, men et meget lavt

skatteprovenu fra boperioden kunne tyde på at skatten enten udskydes ved brug af succession eller undgås ved brug af skattefritagne dødsboer.

Det er dog helt sikkert, at skattefritagne dødsboer medfører tab af skatteprovenu. Især børsnoterede aktier, unoterede kapitalandele og skattepligtig fast ejendom kan potentielt medføre betydelige skattetab. Dette skyldes at disse aktiver beskattes efter et realisationsprincip, hvor skatten først konstateres ved salg. Udskydes salg eller udlodning af disse aktiver til et skattefritaget dødsbo, vil skatten helt undgås, med den konsekvens at samfundet mister skatteprovenuet.

Den daværende regering har anslået i L159¹⁰⁸ at skattetabet ved forhøjelse og indeksregulering af beløbsgrænsen for skattefritagne dødsboer i 2008 til kr. 2.509.900 ville medføre et skatteprovenutab på 15 mio. kr. Regeringen har alene haft fokus på den stigende ejendomsvurdering og ikke på den potentielle udnyttelse af reglerne.

Det fremgår ikke at lovforarbejderne, hvad skattefritagne dødsboer – som helhed - skønnes at medføre af skatteprovenutab. Regeringen har ikke haft fokus på den mulige udnyttelse (optimering) af reglerne om skattefritagne dødsboer. Det er mit skøn at regeringen, undervurderer det mulige skatteprovenutab heraf. Hvis reglerne udnyttes optimalt, vil et skatteprovenutab på 15 mio. kr. være kraftigt undervurderet.

¹⁰⁸ Jf. L159 Forslag til lov om ændring af dødsboskatteloven og forskellige andre love. pkt. 3.1.4 af 28. marts 2008. Regeringen bestod af Venstre og Konservative. Forslaget er fremsat af Skatteminister Kristian Jensen.

PERSPEKTIVERING

17. Perspektivering

Formålet med reglerne om skattefritagne dødsboer er at forenkle reglerne for arvingerne, bobehandlerne, rådgiverne og administrationen, dog uden tab af større skatteprovenu.

Reglerne om skattefritagne dødsboer så første gang lyset i 1970 i forbindelse med vedtagelsen af kildeskatteloven. Siden vedtagelsen er der sket en vældig teknologisk udvikling. Mange skatteoplysninger bliver i dag indberettet til skattemyndighederne, som automatisk sørger for at opgøre beskatningsgrundlaget for den enkelte borger.

Der skal i forvejen udarbejdes en boopgørelse for et dødsbo, så jeg kan ikke forestille mig at opgørelse af den skattepligtige indkomst for et dødsbo, vil være særlig besværlig for de fleste dødsboer. Den oprindelige forenkling er simpelthen blevet ”spist op” af den teknologiske udvikling. Der er ikke længere behov for en forenkling på dødsboskatteområdet.

Det ville være klart bedre for samfundet at ophæve reglerne om skattefritagne dødsboer.

Hvis man ophævede reglerne om skattefritagne dødsboer, ville det ikke være nødvendigt at planlægge hvordan aktiver og nettoformue er sammensat forud for et dødsbo. Dette er reelt en forenkling i forhold til i dag.

Det ville heller ikke være muligt at undgå beskatning af store avancer på børsnoterede aktier, unoterede kapitalandele med eller uden negativ anskaffelsessum, pengetankselskaber eller skattepligtig fast ejendom.

Kontinuiteten ved succession, hvor skatteforpligtelsen overtages af næste led, ville igen fungere og skattemyndighederne ville igen få skatter af avancer på alle aktiver, på samme måde som hvis aktiverne var solgt i levende live.

LITTERATURLISTE

Bøger:

Peter Blume, Juridisk metodelære, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag 2009, 5. udgave.

Karsten Gianelli, Dødsbøbeskatning, Karnov Group 2019, 6. udgave.

Love:

Dødsboskatteloven (DBSL), LBK 426 af 28/03/2019

Dødsboskifteloven (DSL), LBK 1335 af 26/11/2015

Boafgiftsloven (BAL), LBK 47 af 12/01/2015

Lov om skattefri virksomhedsomdannelse (VOL), LBK 934 af 04/08/2015

Ejendomsavancebeskatningsloven (EBL), LBK 132 af 25/01/2019

Virksomhedsskatteloven (VSO), LBK 1359 af 09/12/2019

Årsregnskabsloven (ÅRL), LBK 838 af 08/08/2019

Lovforarbejder:

Forarbejder til L90 -Forslag om lov om beskatning ved dødsfald (dødsboskatteloven) af 27. november 1996.

Forarbejder til L159 – Forslag om ændring af dødsboskatteloven og forskellige andre loven af 28. marts 2008.

Kendelser og afgørelser:

SKM2012.524 LSR (side 9)

SKM2008.876 (vognmandskendelsen) (side 10)

SKM2011.406.SKAT (styresignal vognmandskendelsen) (side 10, 51)

SKM2014.751.SR (side 10, 52)

Kendelser og afgørelser: (fortsat)

SKM2018.354.LSR (side 15)

SKM2020.82.VLR (side 15)

SKM2019.281.LSR (side 26)

SKM2018.551.LSR (side 26, 41)

SKM2017.431.LSR (side 26, 40, 41)

SKM2017.276.VLR (side 27)

SKM2012.256.SR (side 30)

SKM2009.534.LSR (side 38)

SKM2018.375.SR (side 38)

SKM2018.SR (side 38)

SKM2016.279.HR (side 40)

TFS 1992.431.VLR (side 42)

TFS1997.555.HR (side 42)

SKM2003.590.LR (side 42)

SKM2006.284.SR (side 42)

SKM2005.274.HR (side 43)

TFS1997.222.HR (side 43)

SKM2002.50.LSR (side 45)

SKM2001.190.LR (side 45)

SKM2015.96.SKAT (side 46, 48, 49)

SKM2014.751.SR (side 52)

Landsskatteretten sag nr. 15-0468899 (side 10, 52)

Artikler:

Artikel Dødsbøbeskatning. En gennemgang af udvalgte faldgruber og udfordringer af Tax Partner, lektor Ole Aagesen, Revitax A/S og CBS – Master i SKAT.

Artikel 15%’s reglen gælder den stadig ved overdragelse af fast ejendom indenfor familien af Advokat Bodil Christiansen og Advokat (H), Cand. Merc. (R) Tommy V. Christiansen. Udgivet den 31. oktober 2018.

Andet materiale:

Domstolsstyrelsens hjemmeside, Statistik for skiftesager.

Danmarks Statistik, Statistik om antal af selskaber i Danmark i 2017.

Danmarks Statistik, Statistik om provenu af person og selskabsskatter.

Cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 (værdiansættelsescirkulæret)

Juridisk Vejledning 2019 og 2020 udgivet af Karnov Group Danmark A/S

TSS-cirkulære 2010-09 (værdiansættelse af unoterede aktier og anparter)

TSS-cirkulære 2010-10 (Goodwillcirkulæret)

Skatteministeriet vejledning til brug for koncerninterne overdragelser ”Transfer Pricing; kontrollede transaktioner; værdiansættelse” af 21. august 2009.

Undervisningsmateriale i faget Dødsbøbeskatning på Master i skat. Kompendium ”Dødsbøbeskatning af Tax Partner, lektor Ole Aagesen.